

БОРАТИНСЬКА СІЛЬСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

**ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БОРАТИНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ ТА
ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2024-2027 РОКИ З РЕАЛІЗАЦІЇ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БОРАТИНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ**

БОРАТИН - 2023

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року розроблено спільними зусиллями створеної в громаді робочої групи з проведення стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та експертів проекту «Стратегічний аналіз і рекомендації з розширення можливостей органів місцевого самоврядування і громад за допомогою відповідних стратегічних документів». Реалізація проекту стала можливою завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та щирій підтримці американського народу через Проєкт USAID «ГОВЕРЛА».

Зміст цього документу не обов'язково відображає погляди USAID та Уряду США.

ЗМІСТ

ЗМІСТ.....	3
ВСТУП.....	5
I. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БОРАТИНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ	8
II. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО.....	19
III. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ	50
IV. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СТРАТЕГІЇ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЇ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ.....	52
V. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ (УТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ), ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	55
VI. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (I, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ – 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	60
VII. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ	66
VIII. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ	68
IX. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНИТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	71
X. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	73
XI. РЕЗЮМЕ ІНФОРМАЦІЇ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ.....	74

ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ

Таблиця 1.1. Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Боратинської сільської громади на період до 2027 року	9
Таблиця 1.2. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям державної екологічної політики України на період до 2030 року	10
Таблиця 1.3. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року	12
Таблиця 1.4. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки.....	13
Таблиця 1.5. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади до 2027 року Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 року.....	16
Таблиця 2.1. Динаміка обсягів викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря у Волинській області, 2016-2021 роки.....	21

Таблиця 2.2. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря з підприємств, що є основними забруднювачами атмосферного повітря, на території Боратинської громади, 2020 рік	22
Таблиця 2.3. Річки на території Боратинської територіальної громади	23
Таблиця 2.4. Площинні водні об'єкти (ставки) на території Боратинської громади	25
Таблиця 2.5. Ліміти та фактичні забори води для використання на території Боратинської територіальної громади, 2022	27
Таблиця 2.6. Загальні показники використання води на території Боратинської територіальної громади в розрізі водокористувачів, 2022	28
Таблиця 2.7. Випадки перевищення ГДК внаслідок аналізу проб води у річках, які протікають на території Боратинської громади	28
Таблиця 2.8. Боратинська ТГ: ґрунтово-географічне районування	29
Таблиця 2.9. Лісогосподарська частина зелених зон на території Боратинської громади	32
Таблиця 2.10. Розрахункові річні об'єми утворення побутових відходів у населених пунктах Боратинської громади	38
Таблиця 2.11. Об'єкти утворення, оброблення та утилізації відходів на території Боратинської територіальної громади	39
Таблиця 2.12. Рівень охоплення централізованим вивозом ТПВ домогосподарств у Боратинській громаді	39
Таблиця 2.13. Чисельність населення Боратинської територіальної громади	41
Таблиця 2.14. Вікова структура населення Боратинської громади, 2023 рік	43
Таблиця 2.15. Заклади охорони здоров'я Боратинської територіальної громади, 2022	44
Таблиця 2.16. Покриття аптеками-учасницями програми реімбурсації лікарських засобів («Доступні ліки») мережі первинної медичної допомоги у Боратинській громаді	48
Таблиця 3.1. Вплив цілей Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року на компоненти навколишнього природного середовища	50

ПЕРЕЛІК РИСУНКІВ

Рис. 2.1. Картосхема Боратинської територіальної громади Волинської області	19
Рис.2.2. Територія Боратинської територіальної громади у ландшафтній структурі Волинської області	20
Рис. 2.3. Карта ґрунтів Боратинської територіальної громади	30
Рис. 2.4. Земельні ресурси Боратинської територіальної громади	31
Рис. 2.5. Територія Боратинської громади на схемах планування території Волинської області	33
Рис. 2.6. Об'єкти природно-заповідного фонду на території Боратинської територіальної громади	34
Рис. 2.7. Об'єкти мережі Емеральд (Смарагдової) на територія Боратинської громади	35
Рис. 2.8. Структура ТПВ за категоріями утворювачів відходів та в розрізі населених пунктів у Боратинській громаді, 2021 рік	33
Рис. 2.9. Темп приросту населення у Боратинській громаді за останнє двадцятиріччя, 2021/2001 рр., %	42
Рис. 2.10. Структура населення Боратинської громади в розрізі населених пунктів, 2023 рік	42
Рис. 2.11. Статеві-вікова структура населення, 2023	43
Рис. 2.12. Карта розміщення закладів охорони здоров'я на території Боратинської громади та груп послуг, які вони надають	45
Рис. 2.13. Структура груп послуг згідно укладених договорів із лікарями у закладах охорони здоров'я Боратинської громади	45
Рис. 2.14. Структура отримувачів послуг охорони здоров'я з тих, хто підписали декларації із лікарями у закладах охорони здоров'я Боратинської громади	46
Рис. 2.15. Розподіл зареєстрованих захворювань пацієнтів КНП «ЦПМСД Боратинської сільської ради» у 2023 році, %	47
Рис. 2.16. Рівень задоволеності жителів Боратинської ТГ послугами у сфері охорони здоров'я / рівень відчуття безпеки серед жителів Боратинської ТГ у частині швидкості реагування швидкої допомоги на виклики громадян (за результатами 2-ї хвили моніторингового дослідження громадської думки мешканців Боратинської ОТГ (опитано 376 осіб; листопад 2020 року))	47

ВСТУП

Резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року №70/1 були проголошені глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року. Для забезпечення національних інтересів України щодо сталого розвитку економіки, громадянського суспільства і держави, досягнення зростання рівня та якості життя населення, додержання конституційних прав і свобод людини і громадянина [Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»](#) від 30 вересня 2019 року регламентовано підтримку досягнення глобальних цілей сталого розвитку та результатів їх адаптації з урахуванням специфіки вітчизняного розвитку. Зазначене результувалося прийняттям низки міжнародних та національних нормативно-правових документів, згідно із якими планувальні та проєктні рішення мають супроводжуватися оцінками екологічних наслідків їх реалізації. Відповідно до [Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»](#) такій оцінці підлягає і Стратегія розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року (далі – Стратегія та План заходів).

Стратегія розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року зорієнтовані на розвиток сучасної згуртованої громади з екологічно чистою територією, комфортної та безпечної для ведення бізнесу та проживання, гостинної для поціновувачів активного і пасивного відпочинку.

Стратегія розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року відповідають засадам екологічної політики України, визначеним [Законом України «Про Основні засади \(стратегію\) державної екологічної політики на період до 2030 року»](#) та [Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 №1363-р «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року»](#). Стратегію та План заходів також узгоджено з пріоритетами і цілями стратегічних документів державного та регіонального рівня: [Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки](#) (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695) та [Стратегією розвитку Волинської області на період до 2027 року](#) (затверджено рішення сесії Волинської обласної ради від 13.10.2020 № 32/3).

Відповідно до [Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»](#) стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) – це процедура визначення, опису та оцінювання можливих негативних наслідків виконання та реалізації документів державного планування (далі – ДДП) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби – транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, сприяння інтеграції екологічних міркувань і підготовку документів державного планування з метою досягнення сталого розвитку. Це системний та комплексний інструмент оцінки, що підтримує та інформує про процес прийняття управлінських рішень суб'єктами діяльності, які можуть мати можливі екологічні наслідки.

СЕО здійснюється на засадах законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проєкті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

При підготовці Звіту про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Боратинської

сільської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року було враховано пропозиції Управління екології та природних ресурсів Волинської обласної державної адміністрації (лист № 1791/1.15/2-23 від 14.09.2023 р.). Зокрема:

- проведено аналіз поточного стану довкілля території Боратинської сільської територіальної громади;
- окреслено основні екологічні проблеми громади та визначено заходи щодо їх вирішення;
- зазначено інформацію щодо наявних на території громади природоохоронних територій, описано можливий вплив на них від реалізації Стратегії та Плану заходів;
- здійснено опис факторів довкілля (атмосферне повітря і клімат, водні ресурси, ґрунти, кліматичні фактори, флора і фауна, ландшафт тощо), які ймовірно зазнають впливу при реалізації Стратегії та Плану заходів;
- вказано інформацію з обґрунтуванням щодо альтернативних варіантів, які розглядалися;
- передбачено заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків від реалізації Стратегії та Плану заходів у розрізі компонентів довкілля;
- зазначено сильні та слабкі сорони екологічної ситуації на досліджуваній території, а також можливості і загрози, які впливатимуть на екологічну ситуацію;
- враховано Регіональну схему екологічної мережі Волинської області;
- описано (відповідно до [рекомендацій Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України щодо включення кліматичних питань до документів державного планування](#)) вплив реалізації Стратегії та Плану заходів на кліматичні умови Боратинської громади;
- запропоновано екологічні показники (індикатори) в розрізі компонентів довкілля для моніторингу впливу реалізації Стратегії та Плану заходів на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення;
- враховано вимоги Законів України [«Про природно-заповідний фонд України»](#), [«Про екологічну мережу України»](#) та ін. при визначенні територіальної приналежності інвестиційних проєктів, які плануються реалізувати.

Крім того, Звіт про стратегічну екологічну оцінку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року містить опис впливу реалізації Стратегії та Плану заходів на здоров'я населення громади. Утім, його здійснення було дещо утрудненим зважаючи на відсутність в Україні нормативно-методичної документації з питань стратегічної екологічної оцінки ймовірних наслідків виконання документів державного планування на здоров'я населення. Разом з тим, при підготовці Звіту про стратегічну екологічну оцінку Стратегії та Плану заходів було проаналізовано ризики виникнення соціальних конфліктів унаслідок реалізації Стратегії та Плану заходів. За результатами аналізу констатовано відсутність підстав для виникнення у громаді соціальних конфліктів, оскільки процес розробки Стратегії та Плану заходів відбувався публічно та прозоро (через офіційний веб-сайт та офіційні сторінки сільської ради в соціальних мережах було повідомлено про початок роботи над проєктом Стратегії та Плану заходів, визначено строки і форми подання пропозицій до них від зацікавлених сторін, проведено відкриті розширені засідання Робочої групи, оприлюднено на офіційному веб-сайті сільської ради проєкти Стратегії та Плану заходів, організовано їх громадське обговорення). Відтак Стратегія та План заходів є документами, що враховують спільні інтереси та бачення поступального розвитку громади, та зорієнтовані на забезпечення економічного розвитку громади і покращення рівня життя усіх її мешканців.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року розроблено з врахуванням [Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування](#), затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. №296.

Для підготовки Звіту про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки

з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року розпорядженням сільського голови № 129/1.2 від 01.09.2023 року було утворено Робочу групу з проведення стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року під керівництвом сільського голови Сергія Яручика.

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів було оприлюднено заяву про визначення обсягів SEO на офіційному веб-сайті [Боратинської сільської ради](https://boratyn.ukraine.org.ua/advertisement/povidomlennya-pro-oprylyudnennya-zayavy-pro-vyznachennya-obsyahu-stratehichnoyi-ekolohichnoyi) за посиланням <https://boratyn.ukraine.org.ua/advertisement/povidomlennya-pro-oprylyudnennya-zayavy-pro-vyznachennya-obsyahu-stratehichnoyi-ekolohichnoyi> та у друкованих засобах масової інформації. Зауваження та пропозиції від громадськості під час громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки не надходили.

I. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БОРАТИНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

СЕО охоплює аналіз ймовірного впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності та здоров'я населення Боратинської сільської територіальної громади за умови реалізації Стратегії. Відтак об'єктом аналізу є визначені у Стратегії стратегічні, оперативні цілі та завдання.

Стратегією визначено стратегічне бачення та місію Боратинської громади.

Стратегічне бачення:

Боратинська громада – це динамічно зростаюча громада, яка об'єднала креативних, талановитих, активних людей з чіткою громадянською позицією. Громада відкрита для інновативних рішень, нового бізнесу та нових мешканців, створює умови для самореалізації жителів, їх відпочинку та затишного проживання.

Місія громади:

Боратинська громада – це громада, орієнтована на людину: комфортна, затишна, близька до кожного жителя. Близькість до міста Луцька ми розглядаємо як перевагу та можливість для динамічного розвитку, адже наявність сильного конкурента стимулює нас рухатися уперед (розвивати сферу соціальних послуг, стимулювати власний економічний розвиток, формувати комфортне середовище для проживання та відпочинку). Боратинська громада вже концентрує на своїх території значний підприємницький потенціал, що дає їй можливість орієнтуватися на впровадження інновативних та екологічно орієнтованих рішень у забезпеченні економічного розвитку.

Стратегічне бачення розвитку Боратинської сільської територіальної громади буде досягатись завдяки реалізації трьох **стратегічних цілей**:

1. Конкурентоздатна економіка громади

Перша стратегічна ціль «Конкурентоспроможна економіка громади» досягається через реалізацію двох оперативних цілей:

«Формування інвестиційної привабливості громади»;
«Створення умов для розвитку бізнесу, розвиток туризму».

2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади

Друга стратегічна ціль «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади» досягається через реалізацію таких оперативних цілей:

«Розвиток людського капіталу»;
«Розвиток системи урядування та надання адміністративних послуг».

3. Сталий розвиток території

Третя стратегічна ціль «Сталий розвиток території» включає три оперативні цілі:

«Інженерна інфраструктура громади»;
«Збереження навколишнього середовища»;
«Планування розвитку територій».

Оперативні цілі деталізовані в завданнях. Завдання дають розуміння, яким чином громада буде досягати цілей свого розвитку (табл. 1.1).

Таблиця 1.1. Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Боратинської сільської громади на період до 2027 року

Стратегічна ціль 1. Конкурентоздатна економіка громади	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
1.1. Формування інвестиційної привабливості громади	1.1.1. Інвентаризація та підготовка об'єктів для залучення інвестицій. Формування комфортного бізнес-клімату у громаді
	1.1.2. Маркетинг територій, просування бренду громади. Розвиток каналів комунікації
1.2. Створення умов для розвитку бізнесу, розвиток туризму	1.2.1. Налагодження ефективної взаємодії з місцевими суб'єктами господарювання. Розвиток підприємницьких здібностей населення і молодіжного підприємництва
	1.2.2. Підтримка інфраструктури переробки с/г продукції, а також їх збуту, розвиток фермерських господарств
	1.2.3. Розвиток туризму. Підготовка та впровадження Стратегії «Туризм вихідного дня»
Стратегічна ціль 2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
2.1. Розвиток людського капіталу	2.1.1. Формування та розвиток сучасної мережі дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти
	2.1.2. Розвиток системи соціального захисту населення. Реабілітація
	2.1.3. Покращення стану здоров'я населення шляхом підвищення доступності та ефективності медичного обслуговування
	2.1.4. Трансформація культурного простору громади, створення унікальних культурних продуктів
	2.1.5. Розвиток фізичної культури та спорту, популяризація здорового способу життя
	2.1.6. Забезпечення національно-патріотичного виховання населення
2.2. Розвиток системи урядування та надання адміністративних послуг	2.2.1. Удосконалення системи управління громадою. Забезпечення функціонування ЦНАП
	2.2.2. Залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування та підтримка місцевих ініціатив
Стратегічна ціль 3. Сталий розвиток території	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
3.1. Інженерна інфраструктура громади	3.1.1. Будівництво, реконструкція, ремонт приміщень та зміцнення й оновлення матеріально-технічної бази комунальних підприємств
	3.1.2. Утримання та розвиток дорожньої інфраструктури, модернізація та будівництво систем вуличного освітлення
	3.1.3. Забезпечення безперебійного водопостачання, водовідведення, теплозабезпечення, електропостачання, мобільного та інтернет-зв'язку
3.2. Збереження навколишнього середовища	3.2.1. Здійснення заходів з благоустрою, екологічної безпеки та збереження навколишнього середовища
	3.2.2. Впровадження системи енергоменеджменту у громаді
	3.2.3. Підвищення культури поведінки з ТПВ
3.3. Планування розвитку територій	3.3.1. Оновлення та виготовлення планувальних, містобудівних документів

Стратегічними цілями державної екологічної політики України, відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»¹ визначено:

Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва

Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України

Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України

Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення

Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління

Аналіз відповідності стратегічних цілей Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям державної екологічної політики, визначеним Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (далі – стратегічні цілі державної екологічної політики), наведено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям державної екологічної політики України на період до 2030 року

Стратегічні цілі державної екологічної політики	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Боратинської територіальної громади на період до 2027 року		
	1. Конкурентоздатна економіка громади	2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади	3. Сталий розвиток території
1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	+	+	++
2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	+	+	++
3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України	+	+	+
4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	+	+	++
5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	0	+	+

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

++ – цілі Стратегії узгоджені зі стратегічними цілями державної екологічної політики;

+ – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та завдань;

0 – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики нейтральні по відношенню одні до одних;

– – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В межах наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та стратегічних цілей державної екологічної політики;

— – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Стратегії Боратинської сільської територіальної громади.

¹ Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Закон України № 2697-VIII від 28 лютого 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

Стратегічна ціль 1 «Конкурентоздатна економіка громади» скерована на покращення якості життя та забезпечення економічного благополуччя населення шляхом ефективного використання наявного потенціалу та конкурентних переваг громади через просування бренду громади та її інвестиційних переваг, стимулювання зростання інноваційної економіки та екологічно орієнтованого підприємництва, розвиток підприємницьких здібностей мешканців та налагодження взаємодії з місцевими суб'єктами господарювання. Аналіз свідчить, що ця ціль Стратегії та її оперативні цілі й завдання принципово узгоджуються з стратегічними цілями державної екологічної політики. Сприяння розвитку підприємництва в громаді та підвищення рівня життя мешканців відбувається на засадах норм природоохоронного законодавства.

Стратегічна ціль 2 «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади» націлена на підвищення якості життя мешканців та стимулювання розвитку людського капіталу для забезпечення інтелектуального та професійного зростання жителів громади, підвищення їх продуктивних здібностей, що принесе у майбутньому дохід як індивіду, так і громаді, через розвиток системи надання адміністративних і соціальних послуг (їх диверсифікацію та підвищення якості) – освітніх, культурних, медичних, – а також активізацію участі громадянського суспільства у місцевому самоврядуванні. Серед іншого, ця стратегічна ціль орієнтована на розвиток системи урядування та надання адміністративних послуг, у тому числі впровадження принципів належного екологічного врядування, підтримку постійного діалогу із заінтересованими сторонами щодо підготовки та прийняття стратегічних рішень, укріплення інституційної спроможності щодо планування, моніторингу та оцінки ефективності впровадження екологічної політики.

Стратегічна ціль 3 «Сталий розвиток території» скерована на поліпшення якості життя населення та підвищення продуктивності суспільної праці на основі ощадливого використання ресурсів і збереження природного довкілля задля теперішніх і майбутніх поколінь. Сталий розвиток громади спрямований на задоволення потреб нинішнього покоління без шкоди для розвитку і життєдіяльності майбутніх поколінь, тобто орієнтований до довгострокового розвитку громади. Необхідність постановки такої цілі зумовлена потребою втілення у розвиток громади нових підходів до містобудування і управління, що базуються на принципах інклюзивності, безпечності, сталості, екологічності і запобігання можливим ризикам погіршення якості життя населення.

У Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року², затвердженій Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 року №1363-р, визначено 12 стратегічних цілей для підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні:

- зменшення рівня промислового забруднення;
- створення ефективної системи хімічної безпеки;
- забезпечення раціонального використання природних ресурсів;
- досягнення «доброго» екологічного стану вод;
- забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату;
- створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії поводження з відходами;
- підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні;
- посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату;

² Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1363-р від 20 жовтня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text>

- стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після відновлення територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного державного кордону;
- включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами;
- підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату.

Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 року № 1363-р, представлено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року

Стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Боратинської територіальної громади на період до 2027 року		
	1. Конкурентоздатна економіка громади	2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади	3. Сталий розвиток території
1. Зменшення рівня промислового забруднення	+	+	++
2. Створення ефективної системи хімічної безпеки	0	+	0
3. Забезпечення раціонального використання природних ресурсів	++	+	++
4. Досягнення «доброго» екологічного стану вод	+	+	++
5. Забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату	+	+	+
6. Створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії поводження з відходами	+	++	++
7. Підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища	+	+	+
8. Збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні	+	+	++
9. Посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату	++	+	++
10. Стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після відновлення територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного державного кордону	0	0	0
11. Включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в	+	+	++

національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами			
12. Підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату	+	++	+

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

++ – цілі Стратегії узгоджені зі стратегічними цілями державної екологічної політики;

+ – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та завдань;

0 – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики нейтральні по відношенню одні до одних;

– – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В межах наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та стратегічних цілей державної екологічної політики;

— – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Стратегії Боратинської сільської територіальної громади.

Стратегічна ціль 1 «Конкурентоздатна економіка громади» повністю або опосередковано узгоджується з більшістю цілей Стратегії екологічної безпеки та передбачає інвентаризацію ресурсів громади і створення бази комунального майна та земельних ділянок комунальної форми власності для їх подальшого продажу або передання в оренду з урахуванням норм природоохоронного законодавства, стимулювання інноваційних та екологоорієнтованих видів економічної діяльності, у тому числі проведення оцінки впливу на довкілля для кожного інвестиційного проекту. Крім того, стратегічна ціль передбачає розвиток сфери туризму та рекреації в громаді на засадах бережливого ставлення до навколишнього природного середовища і збереження біорізноманіття гідрологічного заказника «Чорногузка» і загальнозоологічного заказника «Гнідавське болото». Відповідно до норм природоохоронного законодавства буде розроблено та облаштовано нові туристичні маршрути та локації, здійснено благоустрій територій джерел та прибережних територій річок.

Стратегічна ціль 2 «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади» повністю або опосередковано узгоджується із більшістю цілей Стратегії екологічної безпеки. Ця ціль спрямована на підвищення якості життя мешканців та стимулювання розвитку людського капіталу через розвиток системи надання адміністративних і соціальних послуг. У контексті її реалізації передбачено реконструкцію/капітальний ремонт/будівництво будівель комунальних закладів на основі будівельних норм з урахуванням поточних та прогнозованих наслідків зміни клімату, втілення освітніх програм для підвищення рівня обізнаності населення щодо екологічних проблем та наслідків зміни клімату, а також підвищення освітнього рівня та науково-методичного супроводу прийняття управлінських рішень щодо екологічних проблем та здійснення заходів з адаптації до зміни клімату.

Стратегічна ціль 3 «Сталий розвиток території» повністю узгоджена із шістьма з дванадцяти стратегічних цілей Стратегії екологічної безпеки, а опосередковано з чотирма. Вона передбачає досягнення екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату через формування екосвідомості у школярів та дітей у закладах дошкільної та позашкільної освіти, проведення заходів та екологічних акцій очищення берегів річок та озер, розчищення джерел, укріплення берегів річок, запобігання поширенню інвазивних рослин, налагодження системи поводження з ТПВ (зокрема, запровадження та пропагування системи сортування відходів) тощо. Рациональне використання природних ресурсів у громаді буде забезпечено шляхом впровадження заходів з енергоменедменту та енергоефективності, збереження біорізноманіття, забезпечення розвитку природно-заповідного фонду громади, а також через розроблення комплексного плану просторового розвитку території громади для ефективного управління її розвитком.

Стратегічні та оперативні цілі ДСРР на 2021- 2027 роки	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади до 2027 року												
	Конкурентоздатна економіка громади	1.1. Формування інвестиційної	1.2. Створення умов для розвитку бізнесу	Розвиток людського капіталу та підвищення	2.1. Розвиток освіти	2.2. Забезпечення системи соціального захисту	2.3. Покращення медичного обслуговування	2.4. Розвиток культури, фізичної культури і спорту	2.5. Розвиток людського потенціалу, урядування та	Сталий розвиток території	3.1. Інженерна інфраструктура громади	3.2. Збереження навколишнього	3.3. Планування розвитку території
II. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	**	**	**										**
2.1. Розвиток людського капіталу				**	**	**	**	**	**				
2.2. Сприяння розвитку підприємництва, підтримка інтернаціоналізації бізнесу у секторі малого та середнього підприємництва	**	**	**						**				
2.3. Підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій	**	**	**										*
2.4. Сприяння впровадженню інновацій та зростанню технологічного рівня регіональної економіки, підтримка інноваційних підприємств та стартапів	**	**	*						**				
2.5. Сталий розвиток промисловості	**	**	**							*			
III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування				**					**				
3.1. Формування ефективного місцевого самоврядування та органів державної влади на новій територіальній основі				**					**				
3.2. Формування горизонтальної та вертикальної координації державних секторальних політик та державної регіональної політики	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*			*
3.3. Побудова системи ефективного публічного інвестування на всіх рівнях врядування		*	*						*	*	*	*	*
3.4. Розбудова потенціалу суб'єктів державної регіональної політики									*	*			*
3.5. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству та дискримінації				**					**				
3.6. Розбудова системи інформаційно-аналітичного забезпечення та розвиток									**				**

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії Волинської області на період до 2027 року	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади до 2027 року												
	Конкурентоздатна економіка громади	1.1. Формування інвестиційної привабливості громади,	1.2. Створення умов для розвитку бізнесу	Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя	2.1. Розвиток освіти	2.2. Забезпечення системи соціального захисту населення	2.3. Покращення медичного обслуговування	2.4. Розвиток культури, фізичної культури і спорту	2.5. Розвиток людського потенціалу, урядування та	Сталий розвиток території	3.1. Інженерна інфраструктура громади	3.2. Збереження навколишнього середовища	3.3. Планування розвитку території
1.6. Підтримка перспективних видів аграрного виробництва	**	**	**										
1.7. Ефективне використання економічного потенціалу культурної спадщини для сталого розвитку громад	**	**						**	*				
2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя населення				**	**	**	**	**	**	**	**	**	*
2.1. Збереження та розвиток людського капіталу				**	**	**	**	**	**				
2.2. Створення умов для комфортного та безпечного проживання мешканців				**	**	**	**	**	**	**	**	**	
2.3. Підвищення спроможності органів державної влади та місцевого самоврядування на новій територіальній основі				**					**				
3. Розвиток інноваційної економіки (на засадах смарт-спеціалізації)	**	**											
3.1. Збільшення доданої вартості промислової продукції в секторах смарт-спеціалізації	**	**											
3.2. Розвиток інноваційної інфраструктури		*											
3.3. Розвиток людських ресурсів в галузях смарт-спеціалізації				*	*				*				
3.4. «Цифрова трансформація»	*	*							**				
4. Розвиток транскордонного співробітництва	*	*							*				
4.1. Інфраструктурне забезпечення транскордонного співробітництва										**	**		
4.2. Стимулювання транскордонного співробітництва регіону										*	*	*	
5. Раціональне використання природних ресурсів та екологічна безпека										*		**	
5.1. Охорона та раціональне використання водних ресурсів та										**		**	

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії Волинської області на період до 2027 року	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади до 2027 року												
	Конкурентоздатна економіка громади	1.1. Формування інвестиційної привабливості громади,	1.2. Створення умов для розвитку бізнесу	Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя	2.1. Розвиток освіти	2.2. Забезпечення системи соціального захисту населення	2.3. Покращення медичного обслуговування	2.4. Розвиток культури, фізичної культури і спорту	2.5. Розвиток людського потенціалу, урядування та	Сталий розвиток території	3.1. Інженерна інфраструктура громади	3.2. Збереження навколишнього середовища	3.3. Планування розвитку території
зниження негативного впливу на атмосферу													
5.2. Покращення господарювання відходами										**	**	**	
5.3. Збереження біологічного та відновлення ландшафтного розмаїття област										**		**	

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

II. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

Боратинська територіальна громада утворена в умовах адміністративно-територіальної реформи у 2017 році шляхом об'єднання трьох сільських рад Луцького району Волинської області: Баївської, Боратинської та Промінської, внаслідок чого до її складу увійшло 12 сіл. У 2020 році на основі розпорядження Кабінету Міністрів України № 718-р від 12 червня 2020 року до складу Боратинської об'єднаної територіальної громади увійшли ще шість сільських рад: Баківцівська, Радомишльська, Коршівська, Гіркополонівська, Лаврівська, Ратнівська. Після доєднання Боратинська територіальна громада налічує 24 села у своєму складі: Боратин (адміністративний центр), Баїв, Баківці, Вербаїв, Вікторяни, Гірка Полонка, Голишів, Городище, Коршів, Коршовець, Лаврів, Лучиці, Мстишин, Новостав, Оздів, Озеряни, Полонка, Промінь, Радомишль, Ратнів, Рованці, Романівка, Суховоля, Цеперів.

Боратинська громада розташована на північному заході України у південно-східній частині Волинської області. Географічні координати: 50°42'12" північної широти, 25°22'09" східної довготи.

За адміністративно-територіальним устроєм Боратинська територіальна громада входить до Луцького району Волинської області і межує з Луцькою міською, Підгайцівською і Городищенською сільськими, Торчинською селищною територіальними громадами Волинської області, а також з Боремельською, Підлозцівською та Ярославлицькою сільськими територіальними громадами Рівненської області (рис. 2.1).

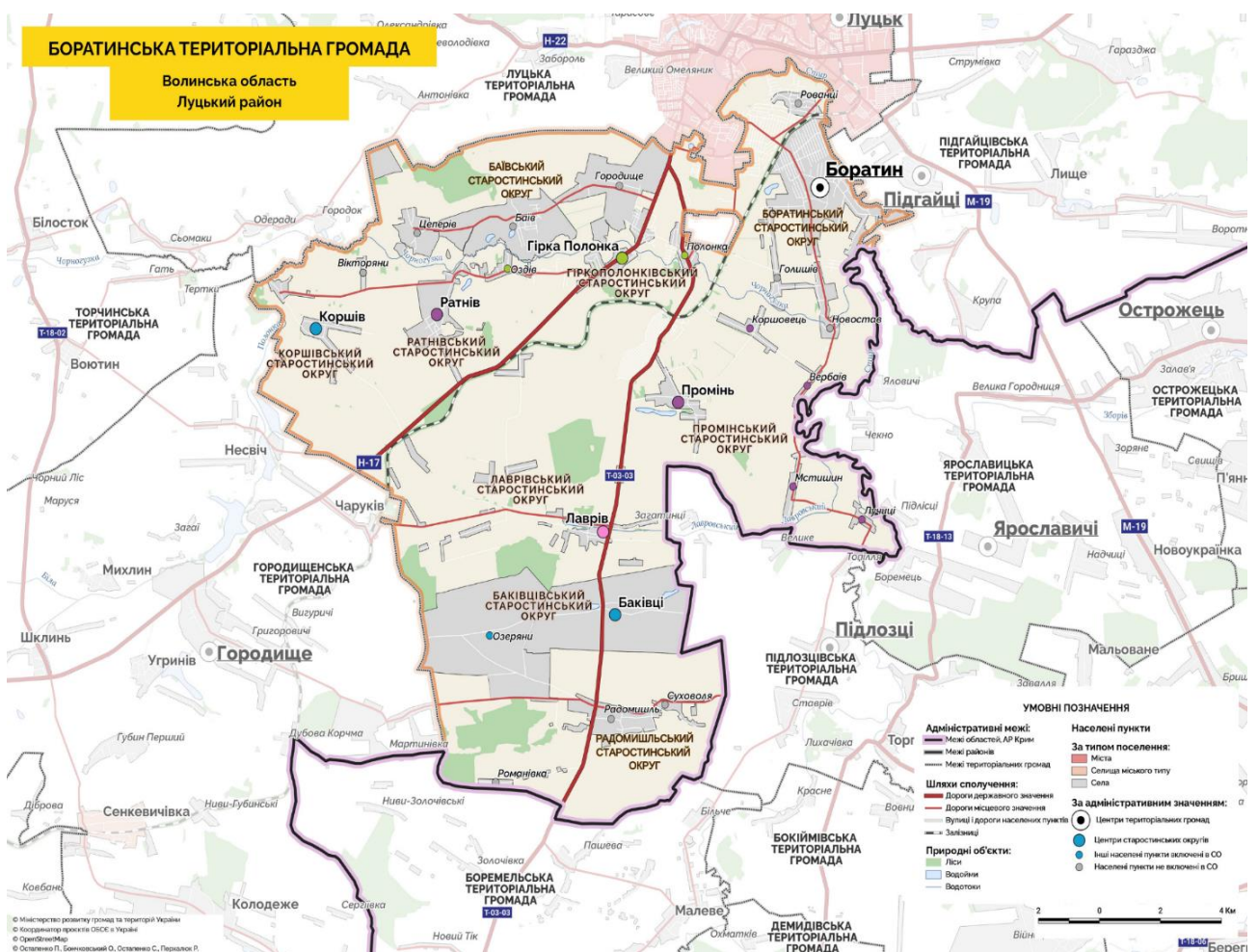

Рис. 2.1. Картосхема Боратинської територіальної громади Волинської області

Ландшафтні особливості рельєфу. Територія Боратинської громади (рис. 2.2) знаходиться у межах Волинської височини і входить у морфоструктуру Луцько-Рівненського лесового

пасма. Громада розташована в лісостеповій зоні типових чорноземів і сірих опідзолених ґрунтів та простягається у ландшафтній місцевості лесових хвилясто-горбистих межирич, а також другої надзаплавної лесової тераси і заплавних лучно-болотних місцевостей.

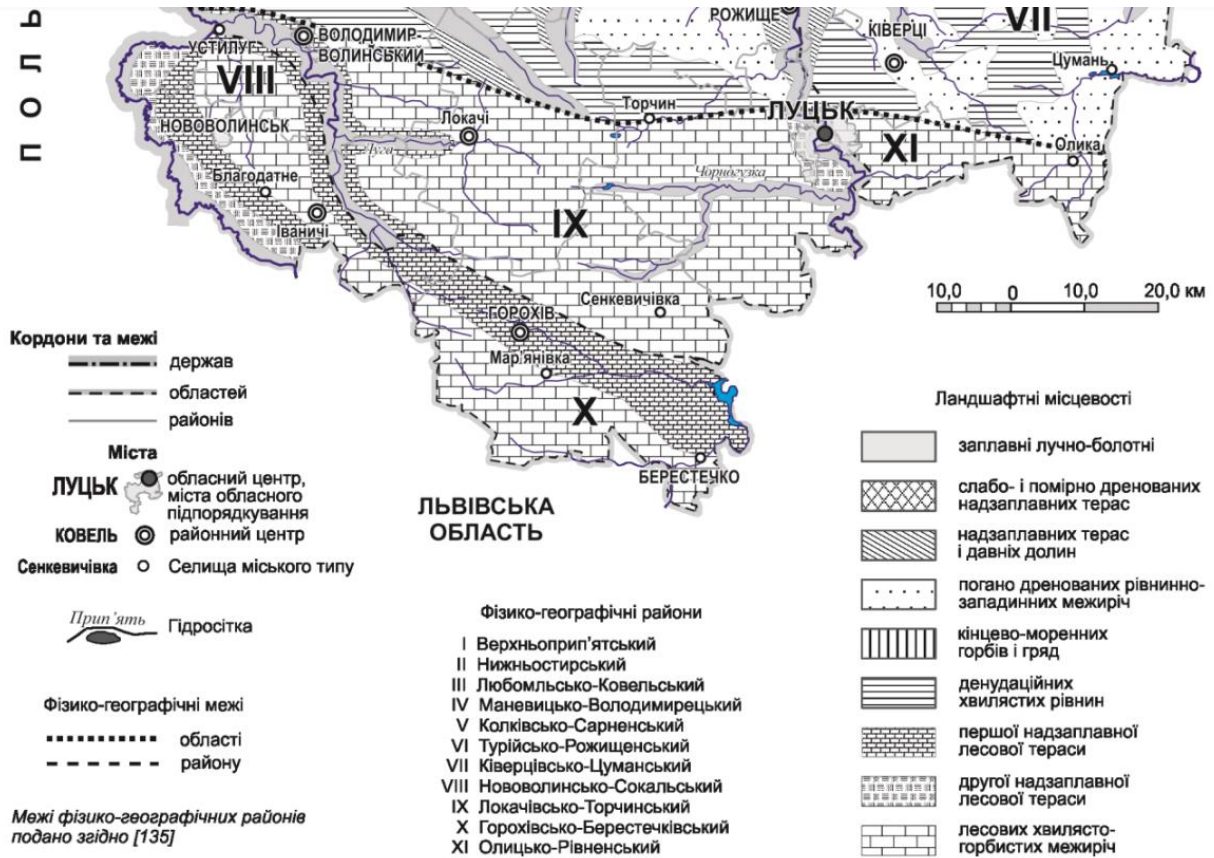

Рис. 2.2. Територія Боратинської територіальної громади у ландшафтній структурі Волинської області³

Ландшафтні місцевості другої надзаплавної лесової тераси поширені в долинах лівих приток Стиру – Луги і Черногузки. Поверхня тераси загалом рівнинна, складена лесовидними суглинками потужністю понад 10-15 м. На плоских урочищах сформувалися глибокі чорноземи, на схилах – неглибокі. Ці найродючіші в області землі найрозораніші.

У складі місцевостей міжрічкових лесових хвилясто-горбистих підвищень переважають урочища вододільних горбів, вкритих сірими і світло-сірими сильно змитими ґрунтами, де поширені ерозійні процеси і збереглися фрагментарно широколистяні ліси; балкові урочища з переважанням темно-сірих опідзолених ґрунтів і опідзолених чорноземів. Дуже поширений площинний змив і лінійна ерозія ґрунтів, які переважно використовуються як сільськогосподарські угіддя.

Рельєф місцевості, на якій розташована Боратинська громада, належить до льодовиково-ерозійного типу, тому він різко пересічений. Його основними елементами є яружно-балкова система, міжбалкові плато та значні підвищення з крутими схилами. Просторова ландшафтна структура цієї території досить строката й визначається поєднанням вододільних, плакорних широколистянолісових, надзаплатно-терасових і заплавних природних територіальних комплексів. Для території, на якій розміщуються населені пункти громади, характерне переважання хвилясто-горбистих межирич з невеликими рештками дубово-грабових лісів. Характерними є також рівнинні місцевості надзаплатних терас Стиру і Черногузки, на яких поширені найбільші в області масиви чорноземних ґрунтів, глибоких і неглибоких. Нарешті, певне місце займають тут заплавні місцевості, переважно заторфовані. Абсолютні відмітки

³ Карпюк З. К., Фесюк В. О. Природоохоронні мережі Волинської області: монографія. Луцьк: видавництво «Терен», 2021. 212 с.

поверхні коливаються в межах 175-225 м. Рельєф похилий з переважними ухилами поверхні до 2%, місцями на схилах долин – більше 10%.

Кліматичні умови. Відповідно до архітектурно-будівельного районування України територія Боратинської сільської територіальної громади відноситься до I кліматичного району (Північно-західний (Полісся. Лісостеп)) з характерними для нього особливостями, що суттєво впливає на кількісні та якісні показники атмосферного повітря.

Клімат на території Боратинської громади, як і Волині загалом, помірно-континентальний з м'якою зимою і теплим літом. Температура середня – плюс 7,2°C, абсолютний мінімум - мінус 34°C, максимум – плюс 38°C. Тривалість безморозного періоду, днів: середня - 158, найбільша - 184, найменша - 124. Розрахункові температури: найхолоднішої 5-денки – мінус 20°C, вентиляційна - мінус 8,5°C. Опалювальний сезон: середня температура - мінус 0,2°C, середня тривалість - 187 днів. Глибина промерзання ґрунту: середня - 54 см, найменша - 37 см, найбільша - 91 см.

Кількість опадів - 553 мм (у т. ч. 403 мм за теплий період), добовий максимум опадів: середній - 40 мм, спостережений - 114 мм. Висота снігового покриву: середня - 13 мм, максимальна - 26 мм, число днів зі сніговим покривом – 80. Домінуючі напрямки вітру (їх повторюваність): західні – 19,1%, північно-західні – 17,3%, південно-східні – 16,1%. Швидкість вітру - 4,0 м/с, найбільші швидкості вітру, можливі: щорічно - 24 м/с, 1 раз за 5 років - 28 м/с, 1 раз на 10-20 років - 31-33 м/с, середнє число днів з сильним вітром – 21. Число днів з туманом - середнє/найбільше - 42/55, грозою - 28/39, заметіллю - 16/30.

Поточний стан атмосферного повітря. Сумарні та питомі показники викидів в атмосферне повітря у Волинській області у 2021 році були невеликими порівняно з багатьма іншими областями України, але наявні локальні ареали значного забруднення у містах.

Основними джерелами забруднення атмосферного повітря в області є комунальні, промислові господарства та автомобільний транспорт. Аналіз інформації про забруднення атмосферного повітря у Волинській області за п'ять років (2016-2020 роки) дав змогу констатувати, що, попри збільшення кількості зареєстрованих транспортних засобів у регіоні вчетверо та збільшення кількості виданих дозволів на викиди забруднювальних речовин у повітря, відбулося зменшення кількості підприємств, що здійснюють викиди забруднювальних речовин в атмосферне повітря на 42 од.⁴ та зниження обсягів викидів забруднювальних речовин (табл. 2.1).

Таблиця 2.1. Динаміка обсягів викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря у Волинській області, 2016-2021 роки⁵

Рік	Загальний обсяг викидів, тис. т	Викиди від стаціонарних джерел, тис. т	Частка виду забруднення, %	Викиди від пересувних джерел, тис. т	Частка виду забруднення, %
2016	40,3	4,7	11,7	35,6	88,3
2017	40,5	5,1	12,6	35,4	87,4
2018	38,2	5,1	13,3	33,1	86,7
2019	36,7	5,3	14,4	31,4	85,6
2020	36,8	5,1	13,8	31,7	86,2
2021	36,4	5,6	15,4	30,8	84,6
Темп приросту, 2021/2016, %	90,3	119,4	-	86,5	-

⁴ Програма державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря на 2021 - 2025 роки Волинської зони (зона/агломерація). URL: <https://voladm.gov.ua/article/programa-derzhavnogo-monitoringu-u-galuzi-ohoroni-atmosfernogo-povitrya-na-2021-2025-roki-volinskoyi-zoni/>

⁵ Звіт про стратегічну екологічну оцінку Регіональної екологічної програми «Екологія 2023-2026». URL: https://voladm.gov.ua/admin-assets/files/file/Ekologiya/%D0%A1%D0%95%D0%9E_%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82.pdf

Окрім того, у регіоні простежується тенденція поступового зниження викидів шкідливих речовин від пересувних джерел, проте обсяги викидів від стаціонарних джерел залишаються майже незмінними та коливаються в межах 5 тис. тон на рік.

Відповідно до даних Волинського обласного центру з гідрометеорології, найближче розташованими до населених пунктів Боратинської громади є три пункти спостережень за атмосферним повітрям у м. Луцьку, найближчий з яких знаходиться від с. Рованці Боратинської громади на відстані 2 км, с. Боратин – 5,6 км. За результатами отриманих на основі аналізу даних спостережень на цих ПСЗ, по окремих речовинах у 2021 році зафіксовано перевищення ГДК в окремі періоди та виявлено, що рівень забруднення атмосферного повітря у місті середній по Україні.

Основними причинами, які обумовлюють погіршення стану атмосферного повітря у місті та прилеглих до нього територіях, є недотримання підприємствами технологічного режиму експлуатації пилогазоочисного устаткування, низькі темпи впровадження сучасних технологій очищення викидів, зростання кількості автомобільного транспорту, які не забезпечені приладами для нейтралізації відпрацьованих газів⁶.

Аналізуючи умови та чинники забруднення атмосферного повітря, виділяють два види забруднення: ареальний та лінійний.

Ареальний вид забруднення приурочений до промислових центрів, на які припадає основна частина викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел. Основними видами економічної діяльності, які продукують найбільшу частку викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел у регіоні є добувна (8,4%) і переробна (40,3%) промисловість, сільське, лісове та рибне господарство (27,0%), підприємства з видобування природного газу та нафтопереробки, постачання електроенергії, газу, пари і кондиційованого повітря (8,3%).

Очевидно, найбільша концентрація викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел спостерігається у містах області, зокрема м. Луцьку. Боратинська територіальна громада, маючи спільну межу із м. Луцьком та численні підприємства на власній території, також характеризується порівняно вищим рівнем забруднення атмосферного повітря у регіоні. Зокрема, на її території розміщені підприємства, які, відповідно до даних Екологічного паспорту Волинської області за 2020 рік, входять до переліку основних забруднювачів атмосферного повітря, – ПАТ «Гнідавський цукровий завод» та ТзОВ «Волинь-зерно-продукт» (табл. 2.2).

Таблиця. 2.2. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря з підприємств, що є основними забруднювачами атмосферного повітря, на території Боратинської громади, 2020 рік⁷

Показник	Тверді речовини	Сполуки азоту	Оксид вуглецю	НМЛОС	Аміак	Діоксид сірки	Метан	Залізо
ПАТ «Гнідавський цукровий завод»								
Викиди, т/рік	19,144	19,268	128,245	1,064	5,237	2,027	0,194	0,010
Частка від загального обсягу викидів об'єкта, %	11,26	11,30	75,40	0,62	3,08	1,20	0,11	0,005
ТзОВ «Волинь-зерно-продукт»								
Викиди, т/рік	191,507	5,796	5,254	0,554	-	0,011	0,529	-
Частка від загального обсягу викидів об'єкта, %	93,7	2,8	2,57	0,27	-	0,05	0,25	-

⁶ Там само

⁷ Екологічний паспорт Волинської області 2020. URL:

https://mepr.gov.ua/files/docs/eco_passport/2021/%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB.pdf

Лінійний вид зумовлений забрудненням атмосфери вздовж автомагістралей внаслідок інтенсивного руху транспорту. Автомобільний транспорт завжди був найбільшим забруднювачем атмосферного повітря у регіоні, навіть тоді, коли на повну потужність працювали підприємства. Обсяг забруднення автотранспортом на території Луцька та прилеглих громад від загального становить 92-95%. Основною забруднюючою речовиною є CO. Чадний газ потребує найбільшого об'єму повітря для розчинення. Іншою дуже токсичною речовиною є NO₂, що пояснюється необхідністю великої кількості об'єму повітря для розсіювання.

Водні ресурси. Більшість річок Волинської області беруть свій початок за межами головного Європейського вододілу в межах регіону. Річки протікають по території області, в основному, з півдня на північ, мають повільну течію, що пов'язане з незначним зниженням поверхні області на північ. За своїм режимом вони належать до рівнинного типу, переважно снігового живлення. В середньому за рік талі снігові води в річному стоці займають близько 70%, решта стоку має дощове і підземне походження, причому підземне живлення становить до 30% річного стоку. Характер живлення рік області обумовлює їх рівневий режим і режим стоку. Річному ходу рівнів рік області властива яскраво виражена висока весняна повінь і низька межень, яку порушують літні і зимові паводки.

Гідрографічна мережа Боратинської громади належить до басейну річки Стир (притока Прип'яті, басейн Дніпра). Водні ресурси представлені річками: Стир, Черногузка, Полонка, Канал Лаврівський, Злодійка, Сорока, а також джерелами і штучними ставками. Водойми придатні для купання, риболовлі, водного туризму (табл. 2.3).

Таблиця 2.3. Річки на території Боратинської територіальної громади⁸

Населений пункт	Назва річки/струмка	Тип об'єкта гідрографії (струмок/річка)	Куди впадає	Суббасейн	Загальна довжина (в межах України), км	Довжина в межах територіальної громади, км
с.Гірка Полонка, с.Новостав	Черногузка	річка	Стир	Прип'ять	53	24,46
	Черногузка - П	річка	Стир	Прип'ять	53	4,18
	Полонка - П	річка	Черногузка	Прип'ять	29	4,35
с.Радомишль	Без назви (ССТ-3)	струмок	Стир	Прип'ять	8,21	4,62
с.Баківці	Без назви	струмок	канал Лаврівський	Прип'ять	5,286	3,68
	Без назви - Л	струмок	канал Лаврівський	Прип'ять	5,286	1,606 - по межі з Рівненською областю
с.Промінь	Злодійка	річка	Стир	Прип'ять	6,46	6,46
с.Лаврів	канал Лаврівський (Без назви)	канал	Стир	Прип'ять	11	7,4
	канал Лаврівський (Без назви) - Л	канал	Стир	Прип'ять	11	1,67 - по межі з Рівненською областю
	Стир - Л	річка	Прип'ять	Прип'ять	464	20,82 - по кордону Волинської та

⁸ За даними Боратинської сільської ради

						Рівненської областей
	Стир	річка	Прип'ять	Прип'ять	465	2,42
	Стир - Л	річка	Прип'ять	Прип'ять	464	14,09 (по межі Боратинської і Підгайцівської ТГ та по межі Боратинської та Луцької ТГ)
	Без назви (Жидувка)	струмок	Стир	Прип'ять	5,3	1,8

Вздовж берегів річок на окремих ділянках обладнані пляжі та зони відпочинку.

Стир – найбільша права притока Прип'яті, яка протікає в межах Львівської, Волинської та Рівненської областей, і в Білорусі. Загальна довжина річки 483 км, площа водозбору 13130 км², похил - 0,20 м/км. В межах Волинської області довжина сягає 227,5 км, площа водозбору 897,9 км². Долина річки переважно трапецієподібна, на окремих ділянках нечітко виражена, схили висотою 5-15 м, у верхній та середній течії – круті. Заплава двостороння з середньою шириною до 0,7-1,0 км. Русло у верхній і середній течіях дуже звивисте. У Боратинській громаді річка проходить її східним кордоном.

Річка **Чорногузка** бере початок з джерел біля села Бубніва в Локачинському районі. Тече переважно на схід у межах Волинської височини. Впадає до Стиру на схід від села Новостав. Основна притока: Полонка (права). Похил річки 0,67 м/км. Долина коритоподібна, завширшки до 3 км, завглибшки до 40 м. Площа басейну 552 км². Заплава двостороння, завширшки 300-400 м (до 700 м), заболочена, на окремих ділянках осушена. Річище подекуди випрямлене, звивисте, завширшки 1-3 (до 30 м), завглибшки до 1,4-2 м. Використовується на побутове водопостачання та сільськогосподарські потреби, рибицтво. Є штучні водойми.

Полонка – річка протікає у межах Горохівського та Луцького районів Волинської області. Права притока Чорногузки. Полонка бере початок з джерел на околиці села Пустомити. Тече в межах Горохівської височини спочатку на схід, далі – переважно на північний схід і північ. Впадає до Чорногузки на північ від села Коршів. Довжина – 28,89 км, площа басейну – 211,02 км², похил річки –1,83 м/км.

Канал Лаврівський –ліва притока Стиру. Бере свій витік з села Лаврів та впадає в річку Стир на північний схід від села Мстишин. Протікає повз такі села: Лаврів, Заготинці, Велике Луциці, Мстишин. Довжина каналу становить 11,29 км, площа водозбору – 91,29 км², похил річки – 0,16 м/км.

Неподалік від с. Гірка Полонка у громаді розташоване **освячене водне джерело**, яке живить річку Чорногузку. Джерело сформувалося в сучасних болотних відкладах. Водоносність цієї товщі порід зумовлена їхнім заболоченням. Перша літописна згадка про джерело датується 1150 роком. Вихід джерела закріплений каменем, над джерелом збудовано капличку. Багато людей, які проїжджають повз джерела, зупиняються і набирають воду, оскільки вона є цілющою і допомагає від багатьох недуг.

На території Боратинської громади налічується 42 ставки загальною площею водного дзеркала 174,579 га.

Детальна інформація щодо ставків, їх розташування, площ, типу, особливостей користування ними подана у табл. 2.4.

Таблиця 2.4. Площинні водні об'єкти (ставки) на території Боратинської громади⁹

Загальна інформація		Основні характеристики				Користування	Оренда водного об'єкта	
Населений пункт	Тип об'єкта гідрографії	Паспорт водного об'єкта (дата погодження)	Паспорт рибогосподарської технологічної водойми	Площа водного дзеркала при НПР, га	Об'єм при НПР, тис.куб.м	Кадастровий номер земельної ділянки під водним об'єктом	Орендар водного об'єкта	Орендодавець
Новостав	ставок	-	-	2,3200	20,88	0722880700:01:001:1098	-	-
Новостав	ставок	23.052018	-	2,6311	26,05	0722880700:03:001:6312	Романчук О.С.	Боратинська с.р.
Баїв	ставок	-	-	3,0000	45,00	-	-	-
Баїв	ставок	-	-	0,6623	7,29	0722880300:01:001:2141	Левчук Ф.А.	Боратинська с.р.
Баїв	ставок	-	-	3,1600	31,60	-	-	-
Баїв	ставок	-	-	1,7100	13,68	-	-	-
Цеперів	ставок	18.12.2015	-	0,6300	2,02	0722880300:04:000:359	Оксенчук В.О.	Волинська ОДА
Баківці	ставок	-	-	5,8500	64,35	-	-	-
Баківці	ставок	-	-	39,0000	507,00	0722880500:04:000:0015	-	-
Полонка	ставок	03.04.2018	-	3,1654	22,79	0722881600:04:000:0030	Радзивиллюк В.А.	Боратинська с.р.
Полонка	ставок	03.04.2018	-	1,0401	6,86			
Полонка	ставок	03.04.2018	-	0,8595	6,10			
Полонка	ставок	03.04.2018	-	2,0506	23,79			
Гірка Полонка	ставок	-	-	2,8997	43,50	0722881600:04:000:0327	-	-
Гірка Полонка	ставок	-	-	0,1400	2,10	0722881600:01:001:3811		
Гірка Полонка	ставок	-	-	0,8055	8,00	0722881600:01:001:3814		
Гірка Полонка	ставок	-	-	0,0723	8,00	0722881600:01:001:3812		
Гірка Полонка	ставок	-	-	0,0806	0,81	0722881600:01:001:3813		
Гірка Полонка	ставок	-	-	0,2094	2,09	-		
Гірка Полонка	ставок	-	-	0,0517	0,52	0722881600:01:001:3810		
Гірка Полонка	ставок	-	-	0,0403	0,40	-		
Гірка Полонка	ставок	-	-	0,1284	1,28	-		
Гірка Полонка	ставок	-	-	0,0284	0,28	-		

⁹ За даними Боратинської сільської ради

Гірка Полонка	ставок	-	-	0,0570	0,57	-		
Гірка Полонка	ставок	-	-	0,0652	0,65	-		
Ратнів	ставок	15.01.2020	-	5,9485	74,4000	0722885400:03:000:0009	СГПП "Рать"	Волинська ОДА
Коршів	ставок	19.05.2014	-	14,0250	144,4600	0722882900:02:000:1148	Береза Ю.М.	Волинська ОДА
Коршів	ставок	-	-	0,2800	2,8000	-	-	-
Лаврів	ставок	-	-	10,0000	150,0000	0722883200:01:001:3300	-	-
Лаврів	ставок	23.07.2014	-	1,1500	22,8900	0722883200:01:001:0531	Ящук О.В.	Боратинська с.р.
Промінь	ставок	-	-	17,7010	159,3090	0722885100:01:001:4985	-	-
Промінь	ставок	-	-	6,5138	65,1380		-	-
Промінь	ставок	-	-	4,9000	49,0000	0722885100:06:000:3032	-	-
Промінь	ставок	-	-	12,8000	128,0000		-	-
Лучиці	ставок	-	-	1,3700	20,5500	0722885100:06:000:4366	Галактіон ов Д.В.	Боратинська с.р.
Промінь	ставок	-	-	1,4600	18,9800	0722885100:01:001:5110	Климюк М.С.	Боратинська с.р.
Промінь	ставок	-	-	1,0860	13,0320	-	Носик Д.М.	Боратинська с.р.
Лучиці	ставок	-	-	13,8954	152,8494	0722885100:06:000:4145	Іжик О.В.	Боратинська с.р.
Промінь	ставок	-	-	1,1000	13,2000	0722885100:06:000:4649	-	-
Радомишль	ставок	-	-	5,1650	67,1450	-	Черепков В.Є.	Волинська ОДА
Радомишль	ставок	-	-	5,3140	63,7680	0722885200:04:000:2427	Балясеви ч Л.М.	Волинська ОДА
Радомишль	ставок	-	-	3,4800	48,7200	0722885200:04:000:0507	Шабала Р.Я.	Волинська ОДА
Радомишль	ставок	-	-	6,2790	78,4875	0722885200:04:000:2214	Семенюк В.Л.	Волинська ОДА
Радомишль	ставок	-	-	1,0000	12,0000	0722885200:04:000:2406	Семенюк В.П.	Волинська ОДА

Територія Боратинської громади, як і Волинської області в цілому, розташована в межах Волино-Подільського артезіанського басейну, особливістю якого є наявність потужної зони прісних вод. У межах басейну найсприятливіші умови для формування ресурсів підземних вод існують на Волинській височині (в межах якої розташована територія Боратинської громади).

В геологічній будові території громади приймають участь відклади девонського, крейдяного та четвертинного періодів. Докембрійські відклади залягають на глибинах більше 1000 м; зверху вони перекриті потужною товщею осадових відкладів. У підшві свердловин, пробурених у зонах тектонічних порушень Волинського артезіанського басейну, залягає мергельнокрейдяна товща потужністю понад 200 м. Зони тріщинуватості і карсту є водоносними, зони монолітних порід – водонепроникні. Підземні води напірні з величиною напору 20-25 м. Вище до поверхні залягають відклади палеогену, неогену та четвертинні відклади. Останні мають суцільне покриття і представлені алювіальними і флювіогляціальними піщано-суглинистими відкладами, глибини залягання яких коливаються в межах 1-15 м на вододілах і 1-1,5 м – у річкових долинах. Південніше на вододілах над льодовиковими пластами залягають і поширені лесові відклади потужністю від 2-3 до 30 і більше метрів.

Згідно Звіту про СЕО Регіонального екологічної програми «Екологія 2023-2026», у Волинській області достатньо запасів води для забезпечення у необхідній кількості водокористувачів і водоспоживачів усіх галузей господарства. Забір прогнозних експлуатаційних запасів водних ресурсів області достатній, щоб забезпечити побутові потреби населення та технічні потреби значної кількості промислових підприємств. Запаси поверхневих вод області достатні для їх використання на різні потреби. Використання водних ресурсів в області є раціональним, водний баланс бездефіцитний.

Згідно з інформацією Державного агентства водних ресурсів України, на території громади встановлено ліміт для використання води обсягом 5,788 млн м³. Фактичний показник використання води у 2022 році становив 1,011 млн м³, що у п'ятеро менше лімітного обсягу (табл. 2.5).

Таблиця 2.5. Ліміти та фактичні забори води для використання на території Боратинської територіальної громади, 2022¹⁰

Показники	Обсяг води, млн м³
Ліміт забору води	5,788
<i>у тому числі підземної</i>	0,447
Кількість звітуючих, суб'єктів	9
Забрано води із природних водних об'єктів всього	0,997
<i>у тому числі з:</i>	
<i>поверхневих водних об'єктів</i>	0,756
<i>підземних водних об'єктів</i>	0,241
Використано свіжої води всього	1,011
<i>у тому числі на потреби:</i>	
<i>питні і санітарногігієнічні</i>	0,126
<i>виробничі</i>	0,822
<i>зрошення</i>	-
<i>інші</i>	0,063
Загальне водовідведення	0,744
Загальний обсяг скинутих в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод	0,457
<i>з них:</i>	
<i>забруднених</i>	-
<i>норм. чистих</i>	0,457
<i>норм. очищених</i>	-
<i>некатегорованих</i>	-
Скинуто транзитної води	-
Оборотне, повторне та послідовне використання	0,836

Водокористувачами на території громади визначено дев'ять суб'єктів господарювання: ПАТ «Гнідавський цукровий завод», Виробничо-комунальне підприємство «Грань» Боратинської сільської ради, ТзОВ «Кромберг енд Шуберт Україна ЛУ», садівничітовариства «Промінь», «Калина», «Лаврів», ТзОВ «Біопаливно-енергетичнакомпанія», ТзОВ «Наш гриб». Воду використовують як із поверхневих водних об'єктів, так і підземних джерел (табл. 2.6). У складі зворотних (стічних) вод ці підприємства забруднюючих речовин не скидають.

За даними Регіонального офісу водних ресурсів у Волинській області, на території Боратинської громади моніторинг якості води у річках та площинних об'єктах не проводився. Водночас, інструментально-лабораторний контроль якості поверхневих вод річок Черногузка і Стир, які протікають на території регіону, та в межах Боратинської громади у т. ч. (табл. 2.7), дав змогу констатувати забруднення вод цих річок нітратами, залізом, фосфатами тощо. Води річок забруднюються добривами та хімічними засобами захисту рослин, які виносяться поверхневим стоком з городів садибного сектору, що сприяє замуленню річки. Негативний вплив на якість річкових вод мають і промислові та аварійні стоки каналізаційної мережі. Таким

¹⁰ Державне агентство водних ресурсів України. Портал електронних послуг. URL: <https://e-services.davr.gov.ua/parlor/p-report-genn-advanced/preview>

чином в річку попадають нафтопродукти, побутове сміття. Ситуація ускладнюється і неканалізованими стоками околиць міста.

Таблиця 2.6. Загальні показники використання води на території Боратинської територіальної громади в розрізі водокористувачів, 2022¹¹

Назва водокористувача	Використано прісної води								Використано		
	Всього	В тому числі на потреби							Шахтокар'єрних	Зворотної	Колекторно-дренажної
		Питні та санітарногігієнічні	С/г водопостачання	Зрошення			Виробничі	Інші потреби			
				Всього	Вирощування рослин	Зволоження					
ПАТ «Гнідавський цукровий завод»	0,742	0,004	-	-	-	-	0,738	-	-	-	-
ВКП «Грань»	0,103	0,102	-	-	-	-	-	0	-	-	-
Підприємства що не звітують самостійно	0,001	0,001	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ТЗОВ «Кромберг енд Шуберт Україна ЛУ»	0,018	0,018	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Садівниче товариство «Промінь»	0,051	-	-	-	-	-	-	0,051	-	-	-
Садівниче товариство «Калина»	0,003	-	-	-	-	-	-	0,003	-	-	-
Садівниче товариство «Лаврів»	0,01	-	-	-	-	-	-	0,01	-	-	-
ТЗОВ «Біопаливно-енергетична компанія»	0,082	0,001	-	-	-	-	0,081	-	-	-	-
ТЗОВ «Наш гриб»	0,003	0	-	-	-	-	0,002	0	-	-	-

2.7. Випадки перевищення ГДК внаслідок аналізу проб води у річках, які протікають на території Боратинської громади¹²

Назва річки	Суб'єкт, що проводив заміри	Кількість контрольних створів, у яких здійснювались вимірювання, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
		усього	у т. ч. з перевищенням ГДК			
Чорногузка	Державна екологічна інспекція у Волинській області	1	1	2	13	2-залізо 1-фосфати 1-нітри
Стир	Державна екологічна інспекція у Волинській області	1	1	8	13	4-залізо 2-нітри 2-фосфати 4-азот амонійний 2-БСК ₅
Стир (м. Луцьк, питний водозабір)	Регіональний офіс водних ресурсів у Волинській області	1	-	12	348	2-амоній сольовий 4-нітри 1-залізо

¹¹ Державне агентство водних ресурсів України. Портал електронних послуг. URL: <https://e-services.davr.gov.ua/parlor/p-report-genn-advanced/preview>

¹² Екологічний паспорт Волинської області 2020. URL: https://mepr.gov.ua/files/docs/eco_passport/2021/%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB.pdf

						9-мідь 12-БСК ₅
Стир	ДУ «Волинський обласний лабораторний центр МОЗ України»	6	1	30	69	1-БСК ₅

Боратинська територіальна громада частково забезпечена централізованим водопостачанням. Відхилення від встановлених нормативів за санітарно-хімічними показниками (зокрема, за вмістом заліза), виявлено в ході дослідження проб **ПИТНОЇ ВОДИ** спеціалістами Держпродспоживслужби Волинської області у 2021 році на водопроводах у численних територіальних громадах, у т.ч. у Боратинській. За мікробіологічними показниками відхилень не виявлено, адже централізоване водопостачання населення в даному випадку здійснюється з підземного водоносного горизонту, що захищений від прямого техногенного і антропогенного забруднення. Натомість перевищення вмісту заліза може бути спричинено як зношеністю мереж водопостачання, так і природним надлишковим вмістом мінеральних речовин у водовмісних ґрунтах, де формуються підземні води.

Потребує вирішення також проблема зі станом каналізаційно-очисних споруд на території с. Боратина. Технічний стан каналізаційних очисних споруд, устаткування та мереж є суттєвим фактором впливу на якість поверхневих та підземних вод, оскільки потребують капітального ремонту і реконструкції - мулові карти переповнені, питання утилізації мулу вирішується частково, стічні води знезаражуються частково.

Проблемою впродовж тривалого часу були також каналізаційно-наосної станції з напірним колектором у Гіркій Полонці. Це очисні споруди ПАТ «Гнідавський цукровий завод», яке після попереднього очищення промислових вод скидає стічні води на поля фільтрації площею 95,83 га. На ці очисні споруди потрапляють також господарсько-побутові стічні води від адміністративних та виробничих приміщень заводу.

Водночас, зважаючи на те, що система водовідведення охоплює невелику частину домогосподарств у громаді, для ТГ актуальна проблема відсутності очисних споруд потрібної потужності на її території. Внаслідок цього стічні води потрапляють у річки або ґрунтові води. Тому основним джерелом забруднення водного басейну громади є недостатньо очищені стічні води та неканалізована житлова забудова. Серед інших причин – погіршення стану води на території громади: зберігання ТПВ на присадибних ділянках, скиди неочищених стоків, неефективні водопроникні дворові каналізаційні системи тощо. Окрім того, На екологічну ситуацію у Боратинській територіальній громаді суттєвий вплив має близькість до м. Луцька. Зокрема, основними забруднювачами водних об'єктів області є підприємства житлово-комунального господарства, найближче до Боратинської громади – КП «Луцькводоканал», яке за об'ємом скидання забруднених (без очищення) та недостатньо очищених зворотних вод займає першу позицію серед підприємств у регіоні.

Земельні ресурси та ґрунти. У контексті ґрунтово-географічного районування Волинської області територія Боратинської громади відноситься до Луцько-Рівненського ґрунтового округу (табл. 2.8). Поверхня тут складена лесовими породами, поширення яких сприяє ерозійному розчленуванню та розвитку увалисто-балкових форм рельєфу.

Таблиця 2.8. Боратинська ТГ: ґрунтово-географічне районування

Ґрунтово-географічна країна	Східно-європейська рівнина
Ґрунтово-біокліматична зона	Широколистяно-лісова зона
Ґрунтовий край	Волинський
Ґрунтовий округ	<i>Луцько-Рівненський</i>

Ґрунтовий покрив на території Боратинської громади характеризується різноманітністю за генезисом, механічним складом, водно-фізичними особливостями і родючістю. Громада

розташована в лісостеповій зоні типових чорноземів і темно-сірих опідзолених ґрунтів, на її території зустрічаються також торфовища низинні та торфово-болотні ґрунти (рис. 2.3).

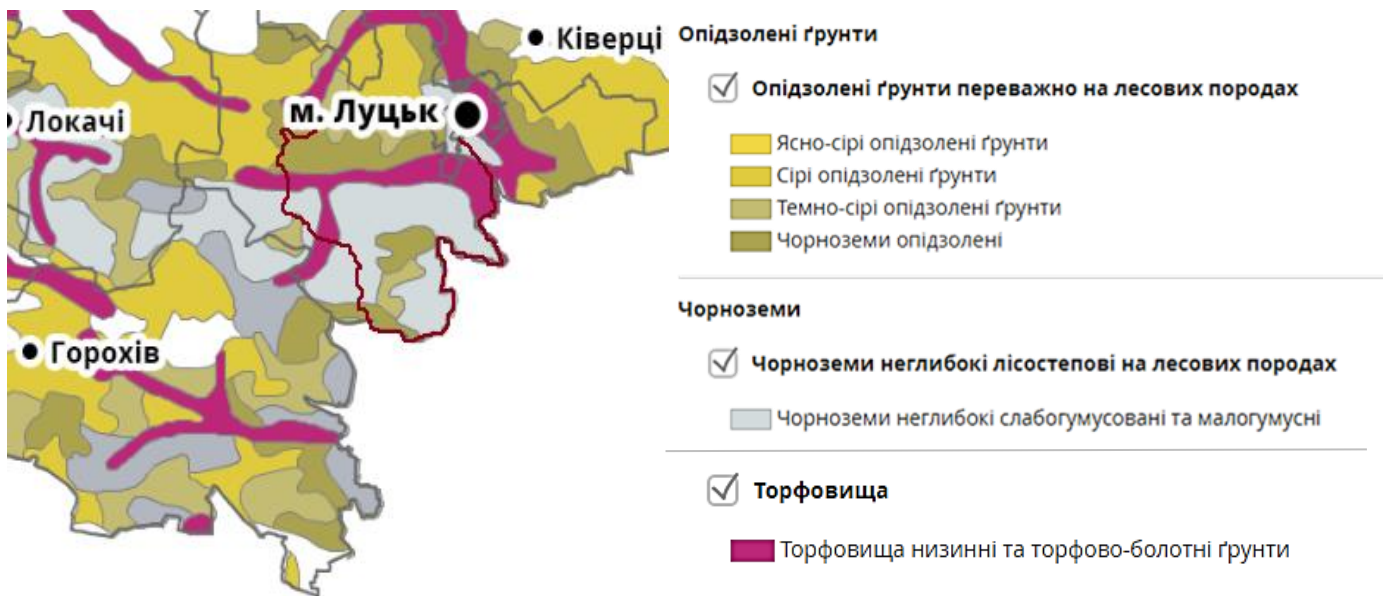

Рис. 2.3. Карта ґрунтів Боратинської територіальної громади¹³

Темно-сірі опідзолені ґрунти сформувались на пилюватих легких лесовидних суглинках; значну роль при цьому відіграв чорноземний процес глиноутворення, тому вони досить добре (1,5-2%) і глибоко гумусовані (50-60 см). Вони досить добре забезпечені доступними для рослин формами поживних речовин (азотом, фосфором, калієм).

Чорноземи опідзолені приурочені до найбільш виположених довгих схилів та широких плоских межиріч. Профіль опідзолених чорноземів слабо диференційований. Виділяється неглибокий (28-30 см) гумусовий горизонт з незначною кількістю крем'янки, досить міцною грудкувато-зернистою структурою. З усіх опідзолених ґрунтів вони мають найкращі фізико-хімічні властивості, а вміст гумусу у верхньому горизонті досягає 2,4%.

Чорноземи типові поширені на невисоких і плоских вододільних грядках та їх пологих схилах в середній смузі та надзаплавних терасах річок Волинської височини. Вони утворились під лучними степами в умовах м'якого і волого клімату. Це крайній західний варіант лісостепових чорноземів, які мають ряд своїх особливостей. Вони слабоструктурні, малогумусовані (2-3%). Проте, краще, ніж будь-які інші ґрунти області, вони забезпечені рухомими формами поживних речовин. Майже третина їх площі зазнає площинного змиву, тому вони потребують протиерозійних заходів. З агровиробничої точки зору вони належать до найбільш родючих ґрунтів області і придатні до вирощування основних зернових, технічних та овочевих культур, але потребують внесення повних доз органічних та мінеральних, особливо фосфорних, добрив.

Торфово-болотні ґрунти залягають на окраїні торфових масивів, менше розвинуті в межах невеликих замкнутих понижень. Профіль їх нагадує болотні ґрунти, але на поверхні в них є горизонт справжнього торфу.

Торфові ґрунти (торфовища) розташовані на широких заплавах поліських річок, прохідних долинах та замкнутих улоговинах, біля витоків річок. В межах громади це низинні торфовища трав'янисто-осокового походження.

¹³Карта ґрунтів України. SuperAgronom.com. URL: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#close>

Всі ґрунти на території громади давно окультурені і протягом століть використовуються в сільському господарстві. Це призвело до зменшення в них вмісту гумусу та поживних речовин, погіршення структури, розвитку площинної та лінійної ерозії.

Загальна площа земель Боратинської територіальної громади становить 20168,09 га (рис. 2.4), зокрема:

- землі житлової забудови займають 1856,21 га,
- землі лісогосподарського призначення – 1185,83 га,
- землі промисловості – 764,25 га,
- землі рекреаційного призначення – 1,00 га,
- землі сільськогосподарського призначення – 16360,80 га.

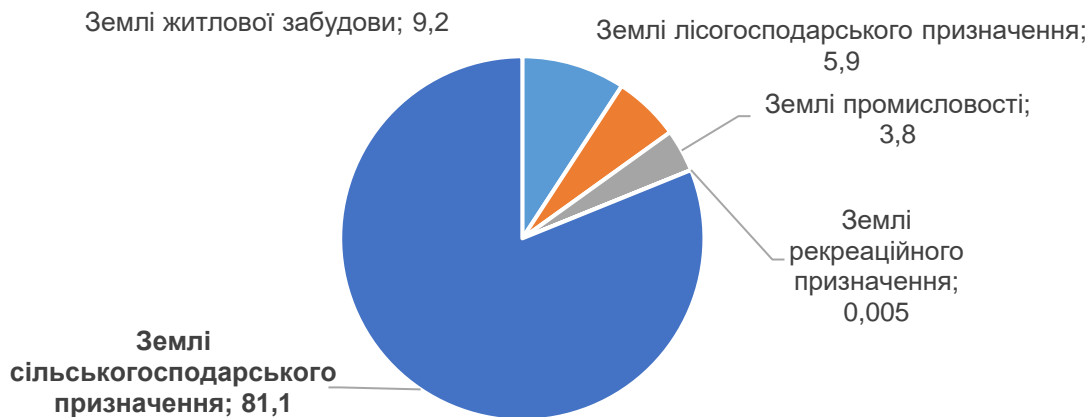

Рис. 2.4. Земельні ресурси Боратинської територіальної громади¹⁴

Землі Боратинської громади – це території, що інтенсивно використовуються у господарстві. Забруднення ґрунтів тут зумовлене передовсім викидами в атмосферне повітря від промислових підприємств і пилу з доріг та прилеглих сільгоспугідь, які, в підсумку, осідають на поверхню ґрунту. У цілому стан ґрунтового середовища громади на селітебних територіях є задовільним, за винятком потенційних локальних осередків забруднення, які можливі в місцях накопичення комунально-побутових відходів та викидів транспорту, виробничих майданчиків, які потребують санітарного благоустрою. У випадку несвоєчасного збирання та знешкодження сміття можливе механічне забруднення ґрунтів, локалізованими джерелами якого є несанкціоновані звалища. На сучасному етапі на території громади немає санкціонованих сміттєзвалищ, а ті, що були тут (5 звалищ), - закриті. Водночас, на території громади зафіксовані випадки несанкціонованого вивезення сміття, зокрема, на березі річки Стир у с. Рованці у 2021 році, що мало негативний вплив не лише на ґрунтовий покрив, а і спричинило забруднення вод річки.

Сільська рада тривалий час веде активну боротьбу із проблемою поширення несанкціонованих сміттєзвалищ, зокрема, шляхом пропагування правильного поводження з відходами, закликів до інформування жителями відповідних посадових осіб про факти вивезення відходів, укладення договорів про вивезення ТПВ.

У регіоні у 2016 році проводився аналіз забруднення ґрунтів у промислових зонах, для цього було обрано 15 промислових зон, серед яких і територія ПАТ «Гнідавський цукровий завод» в межах Боратинської громади. За результатами дослідження встановлено перевищення вмісту деяких забруднюючих речовин у ґрунтах (кадмій, свинець, цинк)¹⁵. Примітно, що, аналізуючи забруднення територій промислових підприємств стосовно геологічних характеристик ґрунтів, не була спостережувана залежність вмісту і концентрацій важких металів від геологічної

¹⁴ За даними Боратинської сільської ради

¹⁵ Звіт про стратегічну екологічну оцінку Програми економічного і соціального розвитку Луцької міської територіальної громади на 2021 рік. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/pages/informatsiia-pro-ekonomichniyi-ta-sotsialnyi-stan-rozvytku-mista-lutska>

структури ґрунтів. Забрудненість територій промислових підприємств, в першу чергу, залежить від специфіки виробничої діяльності промислових підприємств.

Біорізноманіття та лісові масиви. Лісистість Луцького району, до якого належить Боратинська територіальна громада, є однією з найнижчих у Волинській області та становить 7,9%. Це пов'язано з тим, що рослинність Волинської височини переважно лісостепова, відповідно ліси (здебільшого грабові, дубові та дубово-соснові) збереглися фрагментарно і становлять приблизно 9% її площі. Землі лісгосподарського призначення у Боратинській громаді займають 5,9% її території. Громада знаходить в межах території господарської діяльності ДП «Ківерцівський лісгосп». На території Боратинської громади знаходяться ліси у кварталі 21 Боголюбського лісництва площею 12 га (табл. 2.9).

Таблиця 2.9. Лісгосподарська частина зелених зон на території Боратинської громади¹⁶

Виділ, підвиділ	Площа, га	Характеристика деревостанів	Ярус	Елемент лісу	Вік, років	Висота, м	Діаметр, см	Група віку	Клас бонітету	Тип лісу	Запас деревини			Частка ділових дерев, %	Повнота
											на 1 га, м ³	на виділі, тис. м ³	у т. ч. за складовими породами		
1	2,5	8ОС2ДЗ Підлісок, СВК, ЛЩЗ, БРБ, зімкнутість 0,40	1	ОС ДЗ	59 59	20 20	24 20	7	1	СЗГД	230	0,58	0,46 0,12	25 40	0,60
2	5,6	8Д32ОС ДЗ, ОС – вегетативного походження <i>Селекційна оцінка: мінусове насадження</i>	1	ДЗ ОС	79 49	22 17	28 28	7	3	С2ГД	170	0,95	0,76 0,19	40 25	0,50
3	1,5	10ДЗ ДЗ – вегетативного походження <i>Селекційна оцінка: мінусове насадження</i>	1	ДЗ	79	22	32	7	3	СЗГД	130	0,20	0,20	40	0,40
4	1,1	10ДЗ ДЗ – вегетативного походження <i>Селекційна оцінка: мінусове насадження</i>	1	ДЗ	79	22	32	7	3	СЗГД	140	0,15	0,15	40	0,40
5	1,3	Лінія електромережі: ширина – 40 м; протяжність – 0,4 км; площа чиста у тимчасовому сільськогосподарському користуванні													
Разом по кварталі														12	

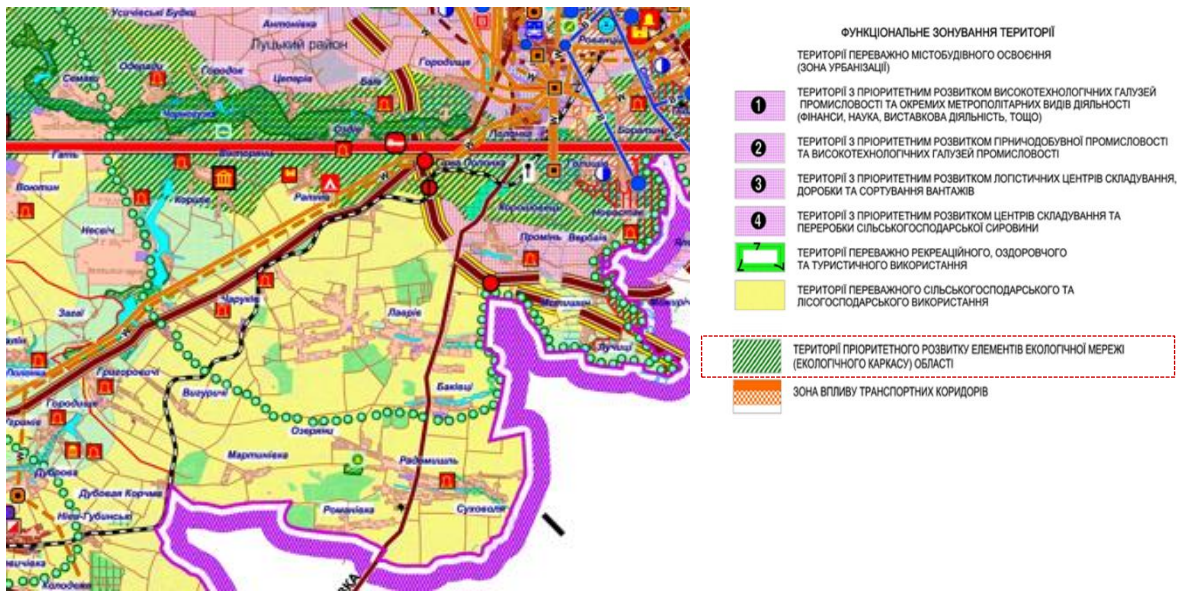
Для рослинного покриву також типові залишки остепнених луків та скельно-степової рослинності. Для фрагментів лучно-степової рослинності, між іншим, властива у її складі наявність таких типових представників лісостепової деревно-чагарникової флори як степова вишня і клокичка. Значні площі займають також болота і луки. Луки збереглися майже виключно у долинах великих річок, по їх заплавах. Болота ж переважно пов'язані з долинами невеликих річок (Чорногузки та інших), з утворенням торфових масивів. Торфовища переважно низинні. Фауністичні ресурси громади – передовсім рибні та медоносні. Рибні ресурси досить різноманітні, і промислове значення мають такі види, як короп, щука, карась, лящ, сом, краснопірка, окунь, морена, головень. Медоносні угіддя зосереджені в основному на

¹⁶ За даними Філії «Ківерцівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»

території індивідуальних одноосібних присадибних ділянок, на території природних кормових угідь, луків, пасовищ.

Природно-заповідний фонд. Згідно зі Схемою планування території Волинської області (розроблена у 2012 році Державним підприємством Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «ДІПРОМІСТО» імені Ю.М. Білокона і затверджена рішенням обласної ради від 07.11.2012 року № 13/21 із змінами від 2020 року), території в межах Боратинської громади у басейні річок Черногузки і Стиру відноситься до території пріоритетного розвитку елементів екологічної мережі (екологічного каркасу) Волинської області. Ці ж території виокремлені на Регіональній схемі формування екологічної мережі Волинської області, яка затверджена рішенням Волинської обласної ради від 12.04.2017 р. №13/37. (рис. 2.6)

Схема планування території Волинської області

Регіональна схема формування екологічної мережі Волинської області

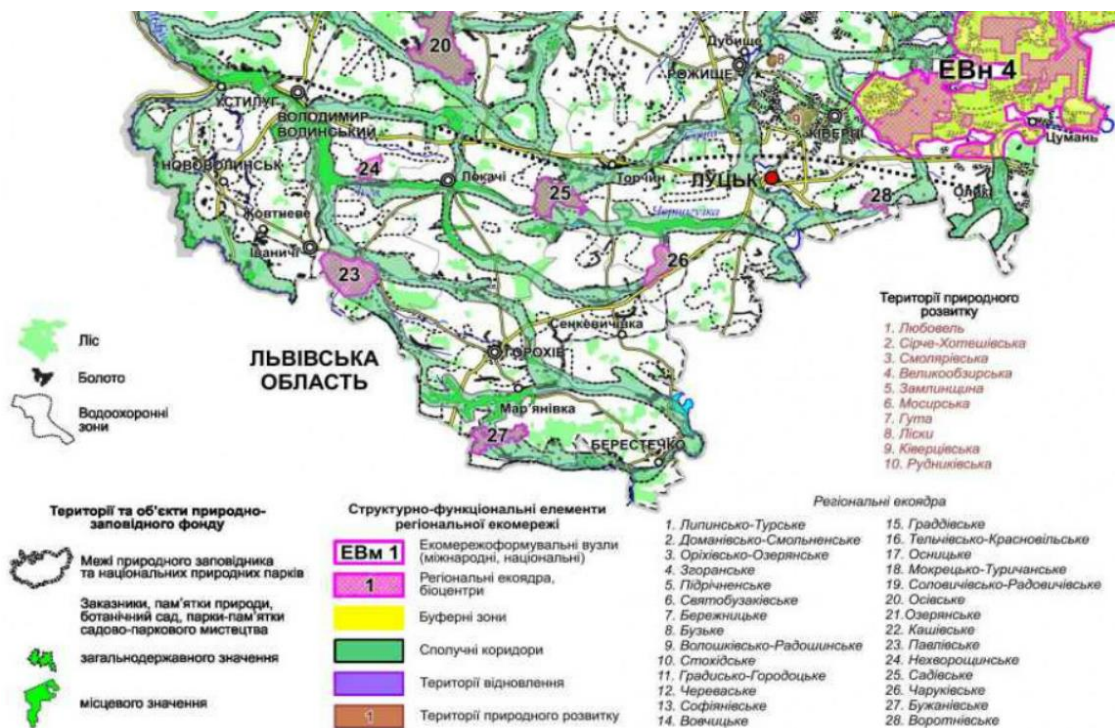

Рис. 2.5. Територія Боратинської громади на схемах планування території Волинської області

На території Боратинської територіальної громади розташовані три об'єкти природно-заповідного фонду Волинської області: заповідне урочище «Радомишль», гідрологічний заказник «Чорногузка», загальнозоологічний заказник «Гнідавське болото» (рис. 2.6). Основними функціями об'єктів природно-заповідного фонду є наступні: підтримка природного існування певних видів; підтримка чи покращення поширення, міграції та генетичного обміну видів; відновлення якості ареалів існування видів; підтримка чи покращення стану цінних гідрологічних об'єктів; підтримка чи покращення екологічної якості середовища в цілому, збереження його якості та цілісності для майбутніх поколінь; захист видів, які знаходяться під загрозою зникнення, вразливих, ключових чи комплексних видів; контроль процесів ерозії; підтримка біоценозів; захист цінних ландшафтних форм; забезпечення взаємозв'язку із сусідніми транскордонними територіями; комплекс екологічних просвітницьких, наукових та виховних функцій.

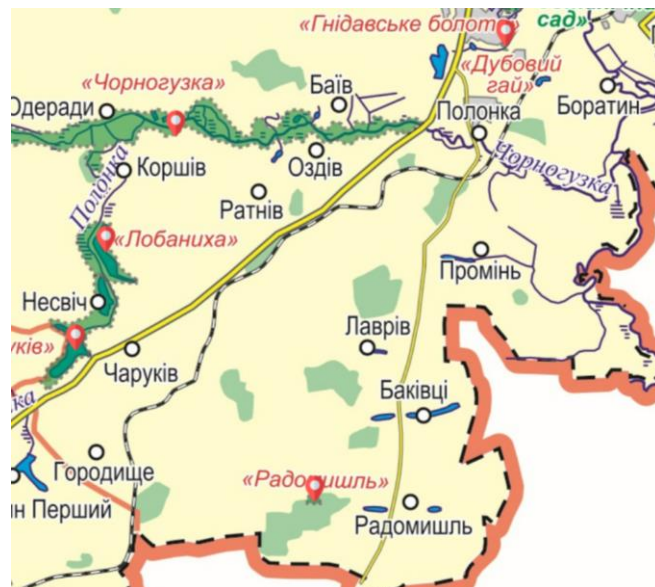

Рис. 2.6. Об'єкти природно-заповідного фонду на території Боратинської територіальної громади¹⁷

На території Боголюбського лісництва поблизу села Радомишль розташоване однойменне **заповідне урочище** місцевого значення площею 18,0 га (кв. 47, вид. 8). Статус урочищу «Радомишль» надано за розпорядженням Волинської обласної ради народних депутатів від 15 грудня 1978 року № 532 для збереження єдиної на Волині ділянки буково-дубового насадження віком понад 60 років. Урочище входить до складу природно-заповідного фонду України, охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення й використання.

На території громади також розташовано **гідрологічний заказник «Чорногузка»** загальною площею 1500 га. Заказник створений за розпорядженням представника Президента України у Волинській області від 26 травня 1992 року № 132. Охороняється заплава річки Чорногузки завдовжки 22,0 км, завширшки від 0,1 до 0,7 км, на якій поширена різнотравно-злаково-осокова рослинність із тимофіївки лучної *Phleum pratense*, тонконога лучного *Poa pratensis*, китника лучного *Alopecurus pratensis*, осок стрункої *Carex acuta* і гостроподібної *C. acutiformis*, ромашки лікарської *Matricaria recutita*, калюжниці болотяної *Caltha palustris*, незабудки болотяної *Myosotis scorpioides*, хвоща болотяного *Equisetum palustre*, рогозу широколистого *Typha latifolia*, очерету звичайного *Phragmites australis*, півників болотяних *Iris pseudacorus*. Серед чагарників переважає вільха чорна *Alnus glutinosa* і крушина ламка *Frangula alnus*.

Фауністичний комплекс в межах заказника складається з понад 100 видів хребетних тварин. Серед нечисленних регіонально рідкісних видів у заказнику селяться: бугай *Botaurus stellaris*, бугайчик *Ixobrychus minutus*, чепура велика *Ardea alba*, очеретянка чагарникова *Acrocephalus*

¹⁷ Природно-заповідний фонд Волинської області. Заповідна Волинь. URL: <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/catType=4>

palustris, синьошийка *Luscinia svecica*, просянка *Emberiza calandra*. Трапляються види, занесені в Червону книгу України й додатки міжнародних конвенцій: гоголь *Viscerhala clangula*, деркач *Crex crex*, журавель сирій *Grus grus*, луни польовий *Circus cyaneus* і лучний *C. pygargus*, сорокопуд сирій *Lanius excubitor*, сова болотяна *Asio flammeus*, горностай *Mustela erminea*, видра річкова *Lutra lutra*. Тут також зустрічаються деркач *Crex crex* і видра річкова *Lutra lutra*, включені до Європейського Червоного списку як види, що перебувають під загрозою знищення у світовому масштабі.

«Гнідавське болото» – загальнозоологічний заказник площею 116,6 га, що лежить у межах землекористування Луцької міської ради (53,0 га, заплава р. Стир у районі вул. Потєбні в межах обласного центру) та Боратинської сільської ради (63,6 га). Заказник утворений за розпорядженням Волинської обласної державної адміністрації від 12 грудня 1995 року № 213.

Під охороною держави перебуває частина заболоченої заплави річки Стир: природне болото, заросле рогозом широколистим *Typha latifolia*, очеретом звичайним *Phragmites australis*, осокою *Carex*, стариці річки, низинні луки з негустими заростями верболозу *Salix alba*. Це місце мешкання й розмноження риб, земноводних, плазунів, птахів, ссавців, у т. ч. синиць великої *Parus major* і вусатої *Parurus biarmicus* дрозда співочого *Turdus philomelos*, зозулі звичайної *Cuculus canorus*, шпака звичайного *Sturnus vulgaris*, зяблика звичайного *Fringilla coelebs*, вівсянки звичайної *Emberiza citrinella*, крижня *Anas platyrhynchos*, курочки малої *Porzana parva*, черепахи болотяної *Emys orbicularis*, зайця-русака *Lepus europaeus*, ласки звичайної *Mustela nivalis*, лисиці рудої *Vulpes vulpes*. Тут трапляються рідкісні види, занесені у Червону книгу України та міжнародні природоохоронні переліки: видра річкова *Lutra lutra*, горностай *Mustela erminea*, лунь польовий *Circus cyaneus*.

На території Боратинської громади розташовані також три парки – у селах Баківці (0,6 га), Баїв (0,3 га) та Боратин (0,4 га).

Смарагдова мережа. На території Боратинської територіальної громади наявні об'єкти мережі Емеральд (Смарагдової) (рис. 2.7).

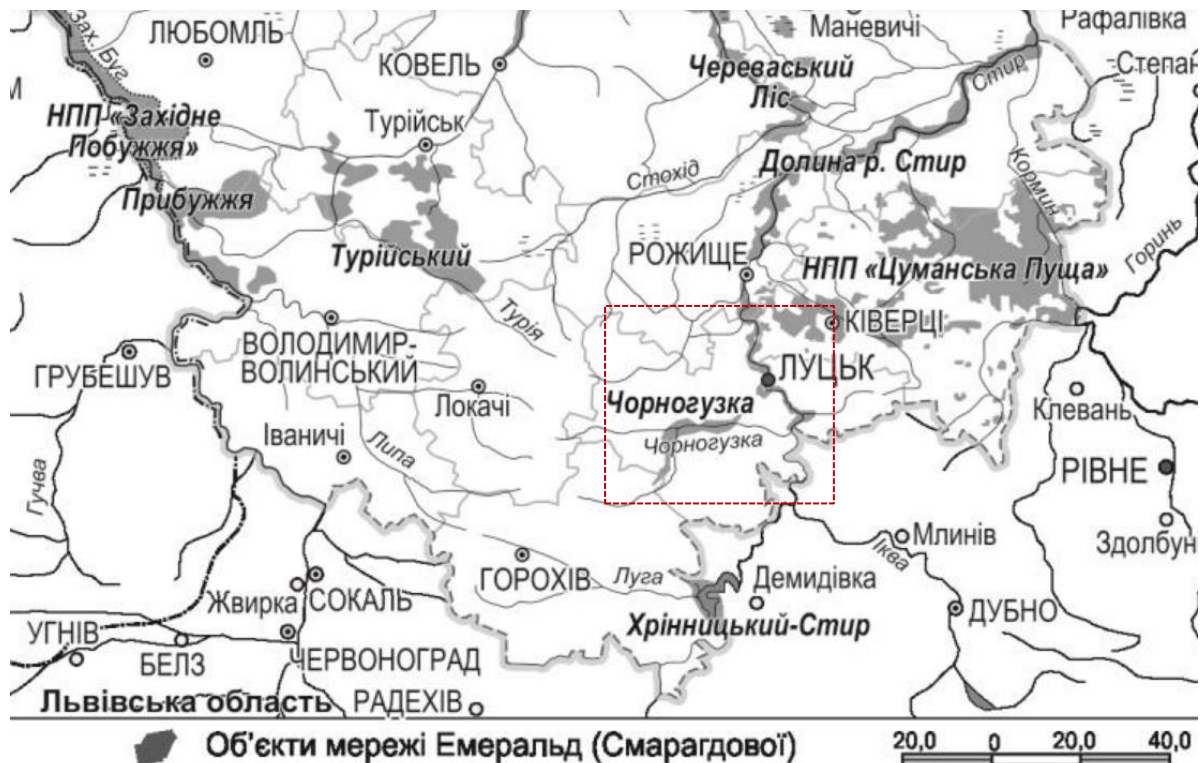

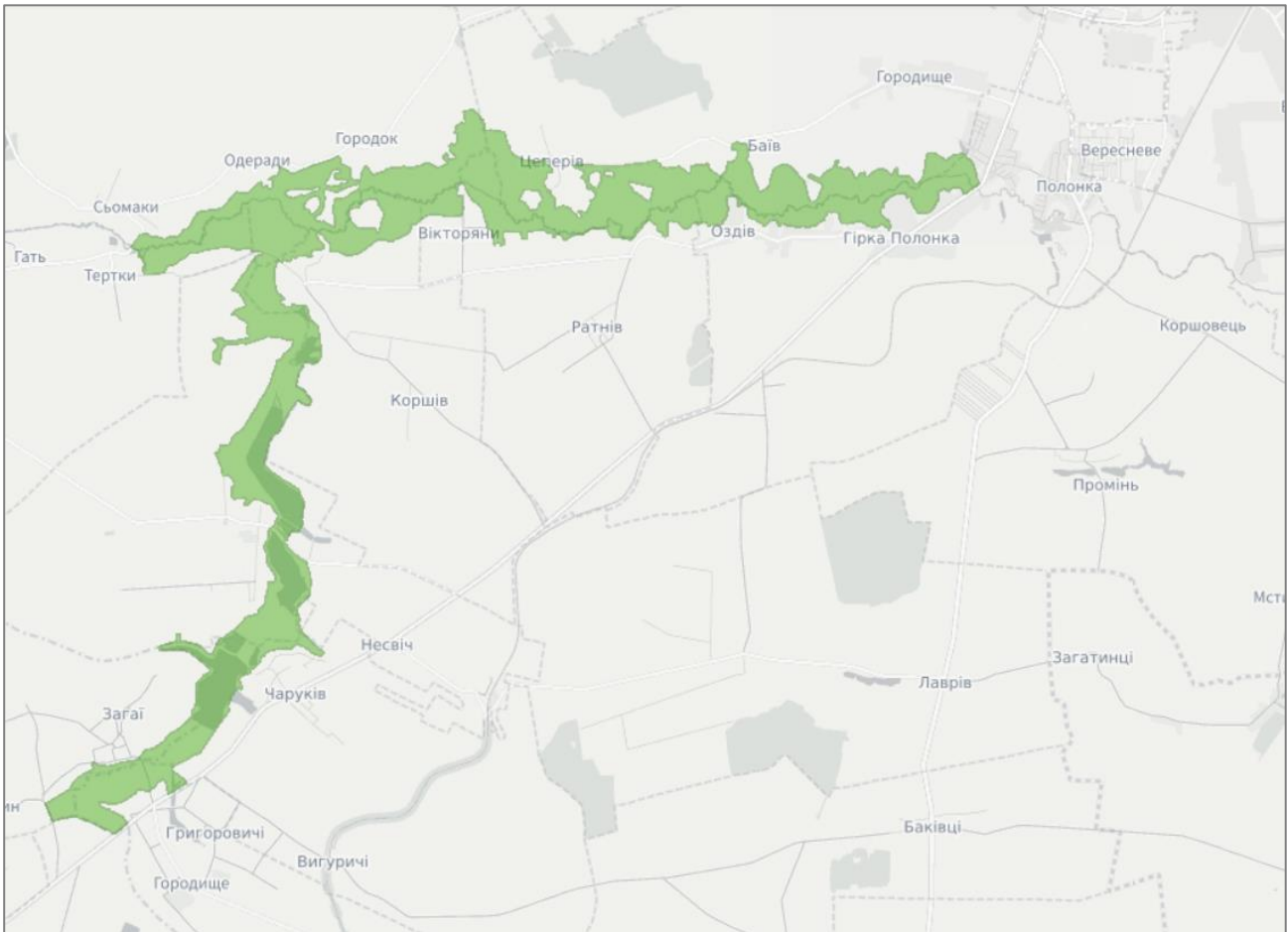
Рис. 2.7. Об'єкти мережі Емеральд (Смарагдової) на територія Боратинської громади

Смарагдова мережа (Emerald Network) – мережа природоохоронних територій, створена задля збереження видів та оселищ, які потребують охорони на загальноєвропейському рівні. Смарагдова мережа формується у країнах, які не є членами ЄС, і є аналогічною до мережі

Natura 2000, яка функціонує у країнах ЄС. Розробка Смарагдової мережі України розпочалася у 2009 році і триває досі. Наразі Смарагдова мережа в Україні включає близько 12% території країни, у тому числі чимало українських лісів. Основною передумовою для створення Смарагдової мережі є Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція), до якої приєдналися більшість країн Європи. Україна ратифікувала Бернську конвенцію у 1996 році. Одним із положень Конвенції, уточненим рядом подальших нормативних актів, стало створення мережі Територій Особливого Природоохоронного Інтересу (Areas of Special Conservation Interest, ASCI), які і є складовими Смарагдової мережі.

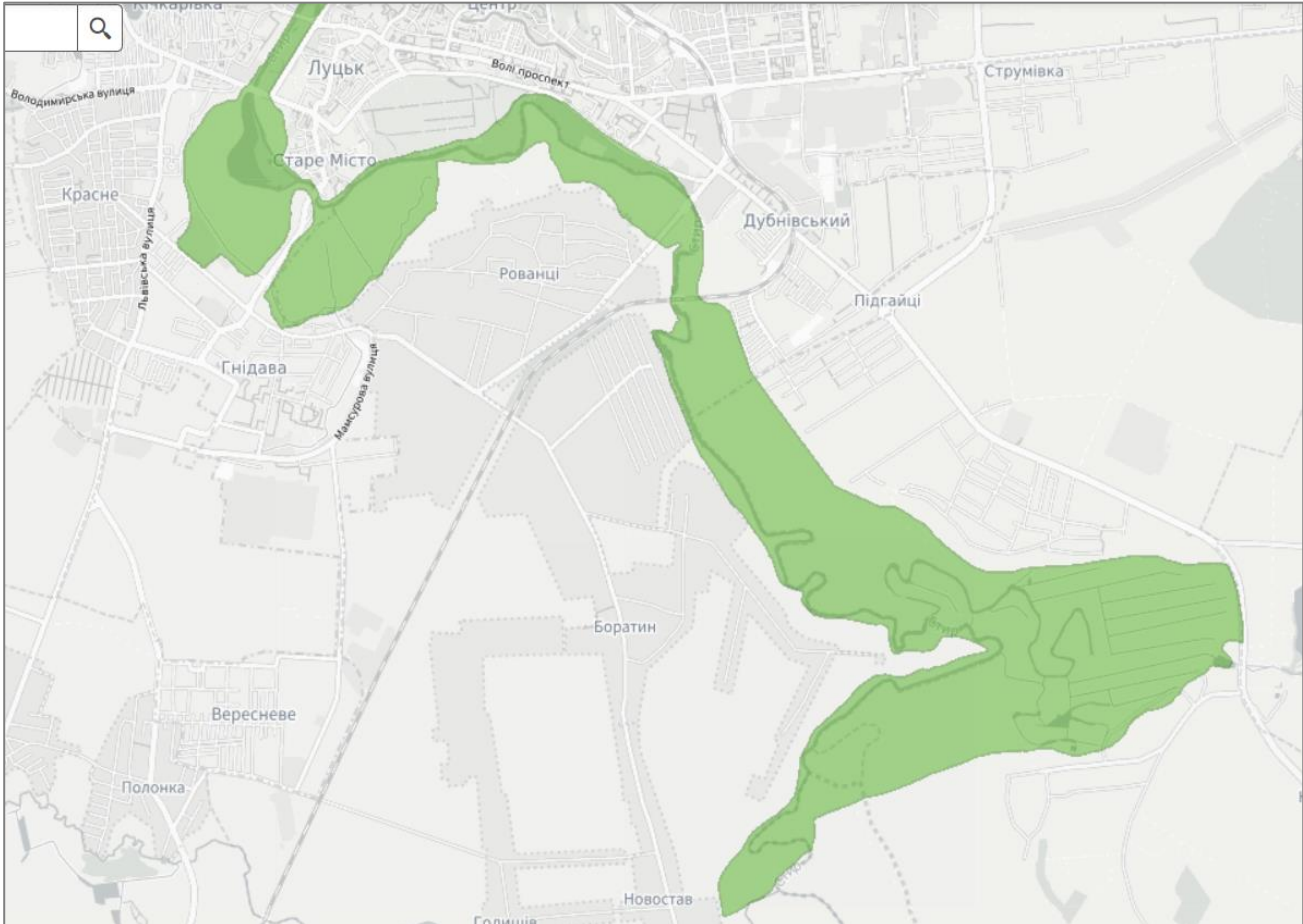
Смарагдова мережа функціонує паралельно з мережею об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) та не є тотожною. Створена з метою збереження видів та оселищ, які охороняються Бернською конвенцією. Об'єкти ПЗФ часто створюються з іншою метою. Ідповідно, Смарагдові території можуть як перекриватись з наявними об'єктами ПЗФ, так і включати інші території.

Об'єкти Смарагдової мережі Емеральд на територія Боратинської громади: **Чорногузка**

Об'єкт Смарагдової мережі	Чорногузка
Дата внесення об'єкта:	08.2016
Дата оновлення	02.2020
Розташування	50.692000 довготи; 25.155300 широти
Площа	2136,0 га
Наявність на ділянці видів, які охороняються згідно з Резолюцією 6 Бернської конвенції	земноводні – 1; птахи – 22; риби – 3; безхребетні – 1; ссавці – 1
Об'єкт Смарагдової мережі збігається з об'єктами ПЗФ України	заказник «Лобаниха» - 10,86% території заказник «Чаруків» - 17,22% заказник «Чорногузка» - 70,22%
Посилання на форму даних по об'єкту:	https://natura2000.eea.europa.eu/Emerald/SDF.aspx?site=UA0000252

Долина річки Стир у Волинській області

Об'єкт Смарагдової мережі	Долина річки Стир у Волинській області
Дата внесення об'єкта:	01.2019
Дата оновлення	02.2020
Розташування	25.548700 довготи; 51.034900 широти
Площа	16847,36 га
Довжина	89.66 км
Наявність на ділянці видів, які охороняються згідно з Резолюцією 6 Бернської конвенції	земноводні – 3; птахи – 7; безхребетні – 2; рослини – 1; рептилії - 1
Посилання на форму даних по об'єкту:	https://natura2000.eea.europa.eu/Emerald/SDF.aspx?site=UA0000334

Поводження з відходами. У Волинській області існує проблема поводження з твердими побутовими відходами, яких на її території за рік накопичується близько 1,0 млн м³. Збирання побутових відходів не носить систематичного і організованого характеру, а основним способом їх видалення є захоронення на сміттєзвалищах, що не відповідає санітарно-екологічним нормам.

Боратинська сільська рада комплексно підходить до вирішення проблеми поводження з ТПВ. У 2021 році у громаді розроблено **Схему санітарного очищення населених пунктів**. Основними завданнями документу є визначення:

- черговості здійснення заходів із санітарного очищення;
- обсягів робіт із санітарного очищення;
- систем і методів поводження з побутовими відходами;
- необхідної кількості спеціально обладнаних транспортних засобів, устаткування та інвентарю для здійснення робіт із прибирання об'єктів благоустрою;

- доцільності проектування, будівництва, реконструкції, розширення об'єктів поводження з побутовими відходами, їх основних параметрів і місць розміщення;
- обсягів фінансування заходів, передбачених схемою.

Розрахункові річні об'єми утворення побутових відходів у населених пунктах Боратинської громади у 2021 році становили 203,0 тис. м³, крім того, очікується їх збільшення з часом (табл. 2.10).

Таблиця 2.10. Розрахункові річні об'єми утворення побутових відходів у населених пунктах Боратинської громади¹⁸

Рік	Утворені відходи, тис. м ³	Тверді побутові відходи, тис. м ³	Великогабаритні відходи, тис. м ³	Ремонтні відходи, тис. м ³	Небезпечні відходи, тис. м ³	Рідкі відходи, тис. м ³
2021	203,00	32,72	1,75	2,14	0,19	166,2
2026	213,08	36,60	1,96	2,40	0,22	171,9
2041	250,24	48,65	2,61	3,19	0,29	195,5

За категоріями утворювачів відходів та розрахунком річних об'ємів утворення ТПВ основним суб'єктом створення відходів є населення громади (загалом 83,4%), в розрізі населених пунктів – села Гірка Полонка, Рованці та Боратин забезпечують утворення ТПВ на 41,6% (рис. 2.8).

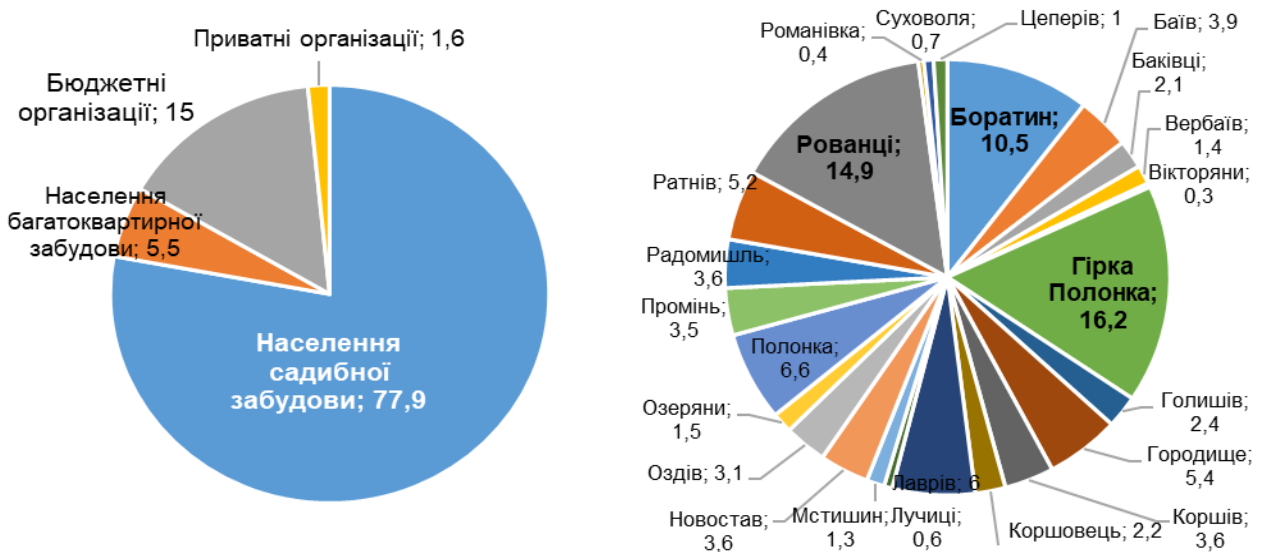

Рисунок 2.8. Структура ТПВ за категоріями утворювачів відходів та в розрізі населених пунктів у Боратинській громаді, 2021 рік¹⁹

Як видно, підприємства не є найбільшими утворювачами відходів у громаді. Хоча на території Боратинської громади функціонує три суб'єкти господарювання, внесені у реєстр об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів у Волинській області (табл. 2.11). Один з цих об'єктів – ТзОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» – входить до п'яти найбільших утворювачів небезпечних відходів у регіоні²⁰.

Послуги збору і транспортування відходів надає КП «Боратин». Сільська рада активно підтримує та пропагує підписання серед населення та суб'єктів економіки громади договорів про вивезення ТПВ. Детальну інформацію щодо умов укладання договорів, реквізитів, а також графіки вивезення ТПВ подано на офіційному сайті громади у розділі «Збір та вивезення

¹⁸ Схема санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади. 2021. 147 с.

¹⁹ Схема санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади. 2021. 147 с.

²⁰ Там само.

відходів. ГРАФІК. РЕКВІЗИТИ» <https://boratyn.ukraina.org.ua/kp-boratyn/zbir-ta-vyvezennya-vidkhodiv-hrafik-rekvizyty>.

Таблиця 2.11. Об'єкти утворення, оброблення та утилізації відходів на території Боратинської територіальної громади²¹

Населений пункт	Назва суб'єкта	Форма власності	Характеристика відходів	Показник загального утворення відходів
Гірка Полонка	ВАТ «Луцьке ремонтно-транспортне підприємство»	Колективна	1 клас: відпрацьовані акумуляторні батареї; відходи, що містять свинець і його сполуки; 2 клас: відпрацьовані нафтомасла і масляні фільтри; 4 клас: брухт чорних і кольорових металів; відпрацьовані шини з металокордом; відходи деревини	2544,5
Рованці	ТзОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»	Приватна	1 клас: лампи люмінесцентні та відходи, які містять ртуть; 4 клас: обрізки кабелів, що містять кольорові метали; макулатура; тара пластикова, металева, скляна, текстильна, дерев'яна; відходи пластмас; матеріали гумові; відходи комунальні	5218,297
Рованці	ТзОВ «Біопаливно-енергетична компанія»	Приватна	1 клас: відпрацьовані люмінесцентні лампи; 2 клас: відпрацьовані технічні мастила; 3 клас: матеріали обтиральні зіпсовані, відпрацьовані чи забруднені; матеріали пакувальні пластмасові; 4 клас: відходи комунальні; макулатура; барда мелясна; лом кольорових і чорних металів	92001,9

Рівень охоплення планово-регулярною системою санітарного очищення у Боратинській громаді є невисоким і різниться у різних населених пунктах. Найвищим він є у Боратині, Рованцях, Полонці – найбільших населених пунктах громади. Хоча рівень охоплення населення послугами вивозу ТПВ коливається в межах 50% (табл. 2.12), сільська рада активно працює над його підвищенням та пропагує серед населення розумне поводження з ТПВ.

Таблиця 2.12. Рівень охоплення централізованим вивозом ТПВ домогосподарств у Боратинській громаді²²

Село	Кількість дворів	Село	Кількість дворів
Боратин	606	Мстишин	4
Баїв	46	Новостав	84
Баківці	39	Оздів	68
Вербаїв	27	Озеряни	29
Вікторяни	4	Полонка	188
Гірка Полонка	534	Промінь	21
Голишів	68	Радомишль	63
Городище	58	Ратнів	78
Коршів	47	Рованці	505
Коршовець	29	Романівка	2
Лаврів	112	Суховоля	3
Лучиці	9	Цеперів	18
Загальна кількість дворів у Боратинській ТГ		2642	

²¹ Реєстр об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів. Волинська обласна державна адміністрація. URL: <https://voladm.gov.ua/article/reyestr-obyektiv-utvorennya-obroblennya-ta-utilizaciyi-vidhodiv/>

²² Реєстр об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів. Волинська обласна державна адміністрація. URL: <https://voladm.gov.ua/article/reyestr-obyektiv-utvorennya-obroblennya-ta-utilizaciyi-vidhodiv/>

На території Боратинської громади станом на 2022 рік відсутні обладнані згідно зі стандартами полігони / сміттєзвалища ТПВ. Основним способом поводження з ТПВ у громаді є їх вивезення та захоронення на полігонах і сміттєзвалищах. Система збирання відходів є унітарною, тобто передбачається усі ТПВ збирати в одну ємність. Це проблема, актуальна не лише для Боратинської територіальної громади, а й для усієї області, де відсутня ефективна система збору і формування окремих видів відходів як вторинної сировини. Внаслідок цього на сміттєзвалища потрапляє значна кількість матеріалів з високою ресурсною цінністю та придатністю до переробки.

Для збору твердих побутових відходів застосовується як планово-подвірна, так і планово-поквартирна системи збирання побутових відходів. По окремих установах, закладах та організаціях, вивезення твердих побутових відходів здійснюється за заявочною системою. Збирання ремонтних і великогабаритних відходів здійснюється за заявочною системою. Збирання рідких відходів здійснюється за заявочною системою. В сільських населених пунктах Боратинської громади частково організований збір побутових відходів, поточного ремонту квартир, місцевих опалювальних приладів на твердому паливі, а також різноманітних відходів із будинків загального призначення.

Знешкодження ТПВ на території населених пунктів Боратинської ТГ не здійснюється. Сортування і захоронення ТПВ з території населених пунктів громади проводиться ЛСКАП «Спецкомунтранс» (м. Луцьк) на діючому полігоні ТПВ, який розташований на території с. Брище Луцького району.

Знешкодження небезпечних відходів у складі побутових відходів на території громади також не проводиться через відсутність відповідних підприємств. А рідкі відходи з домогосподарств населених пунктів знешкоджуються на каналізаційних очисних спорудах КП «Луцькводоканал», розташованих в м. Луцьк. Захоронення твердих побутових відходів з території населених пунктів Боратинської громади здійснюється на полігоні твердих побутових відходів в с. Брище Луцького району на підставі договору №09 про захоронення ТПВ на полігонів в с. Брище від 12 лютого 2021 року з власником полігону ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс».

Попри відсутність повного впровадження системи поводження з ТПВ на власній території, Боратинська сільська рада активно та впродовж тривалого часу реалізовує екологічні проекти як один з пріоритетних напрямів своєї діяльності. Зокрема, у громаді започатковано **еко-рух «Дай життя вживаним речам, відновивши традицію своїх бабусь»**. Успішним є **проект «Сортую сміття, бо ціную природу»**, реалізований у 2019 році спільно з громадською організацією «Європейський вектор Волині», за фінансової підтримки міжнародного фонду GIZ (212 тис. грн). Екоініціатива передбачала здійснення заходів у двох ключових сферах: 1) запровадження на базі закладів освіти системи роздільного збирання відходів та системи компостування; 2) екологічна освіта та виховання. У межах проекту було здійснено закупівлю контейнерів для роздільного збору відходів та облаштовано майданчики для сортування відходів на базі 8 закладів освіти громади; проведено масштабний еко-фестиваль Боратинської громади з інтерактивними локаціями для демонстрування різних аспектів екокультури та поводження з відходами. Одним з ключових етапів проекту стала реалізація ініціативи щодо запровадження системи компостування відходів. На базі п'яти закладів освіти громади були встановлені власноруч сконструйовані компостери.

За реалізацію проекту «екоГромада: шлях змін» Боратинська громада у 2020 році здобула І місце у конкурсі «Кращі практики місцевого самоврядування» у номінації «Формування безпечного, комфортного та привабливого життєвого середовища».

Здоров'я населення. Волинська область характеризується нижчою щільністю населення ніж середньоукраїнське значення: густина населення тут становить 50,7 осіб/км². Луцький район є найбільш густозаселеним у регіоні, тут проживають 44,6% населення області, а щільність вдвічі перевищує середньорегіональне значення та є дещо вищою ніж середньоукраїнське, і становить 86,8 осіб/км². Водночас, ½ населення району проживає у м. Луцьку.

Боратинська територіальна громада, межуючи із Луцьком, концентрує на своїй території значний людський ресурс і характеризується щільністю населення, яка перевищує середнє по

регіону, проте є нижчою, ніж середнє по району– 69,0 осіб/км². Чисельність населення Боратинської сільської територіальної громади станом на 1 січня 2023 року становить 19621 особу (табл. 2.13).

Таблиця 2.13. Чисельність населення Боратинської територіальної громади²³

Населений пункт	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Темп приросту населення, 2023/2016 рр., %
Боратин	1315	1407	1510	1695	1899	2124	2285	2290	174,1
Баїв	752	788	782	789	754	752	716	716	95,2
Баківці	400	393	395	394	397	405	353	354	88,5
Вербаїв	261	264	267	268	264	265	266	266	101,9
Вікторяни	57	60	59	62	62	63	63	65	114,0
Гірка Полонка	2980	2880	3009	3033	3042	3050	3047	3046	102,2
Голишів	431	445	458	464	468	484	483	484	112,3
Городище	1058	1047	1022	1012	1042	1062	1067	1065	100,7
Коршів	733	705	696	686	688	690	677	677	92,4
Коршовець	456	458	461	463	457	469	461	460	100,9
Лаврів	1062	1055	1053	1048	1071	1065	1078	1076	101,3
Лучиці	109	110	112	116	121	120	122	122	111,9
Мстишин	269	270	275	270	254	261	256	256	95,2
Новостав	631	658	680	684	701	718	720	721	114,3
Оздів	582	579	589	592	592	603	603	605	104,0
Озеряни	298	296	297	297	299	298	268	269	90,3
Полонка	943	1180	1182	1191	1254	1280	1287	1287	136,5
Промінь	680	681	683	686	667	687	696	695	102,2
Радомишль	745	741	733	719	702	670	679	679	91,1
Ратнів	1000	980	995	978	965	984	985	986	98,6
Рованці	2023	2147	2286	2529	2737	2957	3065	3078	152,2
Романівка	94	92	91	87	85	85	86	86	91,5
Суховоля	137	136	135	135	131	133	129	128	93,4
Цеперів	230	231	215	210	205	204	210	210	91,3
Боратинська ТГ	17246	17603	17985	18408	18857	19429	19602	19621	113,8
<i>Сердньорічний темп приросту населення, %</i>	-	102,1	102,2	102,4	102,4	103,0	100,9	100,1	-

Позитивною стороною громади є зростання чисельності жителів за останнє двадцятиріччя (2021/2001 рр.) – на 27,9 в.п., що порівняно із зменшенням кількості жителів у регіоні (на 3,1 в.п.) свідчить про значний людський ресурс та потенціал на майбутнє (рис. 2.9).

Аналізуючи динаміку зміни чисельності жителів впродовж останніх років, помітна тенденція до зростання цього показника – у середньому кількість зареєстрованого на території громади населення щорічно зростає на 1,8 в. п. Водночас, темп приросту різниться в розрізі населених пунктів. Найвищим він є у селах Боратин (174,1%), Рованці (152,2%), Полонка (136,%), тобто поселеннях, які безпосередньо межують із обласним центром м. Луцьком. У десяти населених пунктах спостерігається від’ємний темп приросту населення (Баїв, Баківці, Коршів, Мстишин, Озеряни, Радомишль, Ратнів, Романівка, Суховоля, Цеперів).

²³ За даними Боратинської сільської ради

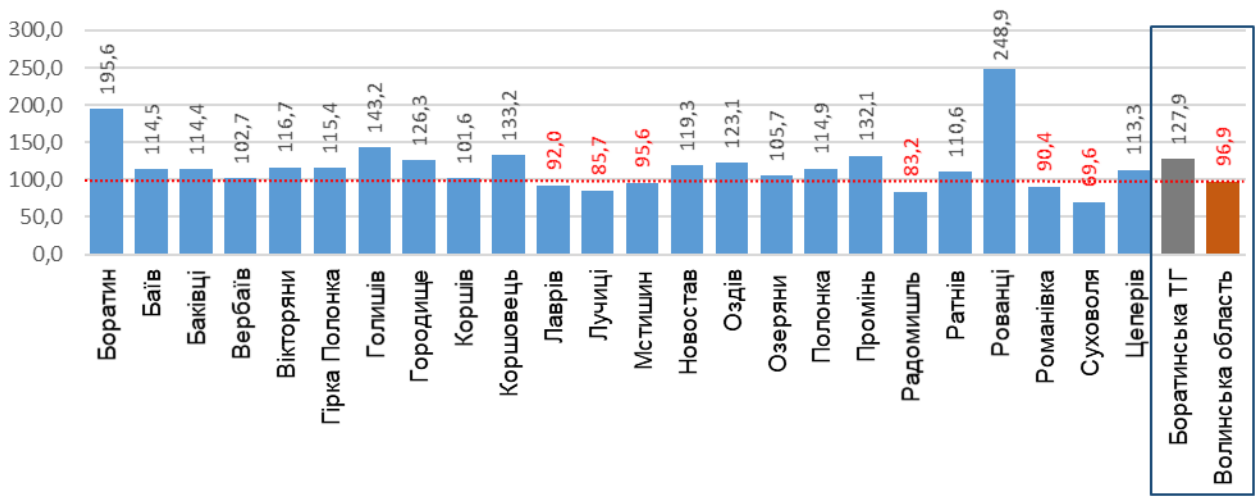

Рис. 2.9. Темп приросту населення у Боратинській громаді за останнє двадцятиріччя, 2021/2001 рр., %

В розрізі адміністративно-територіального поділу Боратинської територіальної громади, на відміну від більшості територіальних громад України, відсутня концентрація населення в адміністративному центрі громади. Навпаки, у громаді є три населені пункти, де порівняно більша кількість жителів (загалом тут проживає 42,9% населення): Гірка Полонка (15,5% жителів громади), Рованці (15,7%) та Боратин (11,7%). У решті населених пунктів мешкає 0,3-6,6% населення у кожному (рис. 2.10).

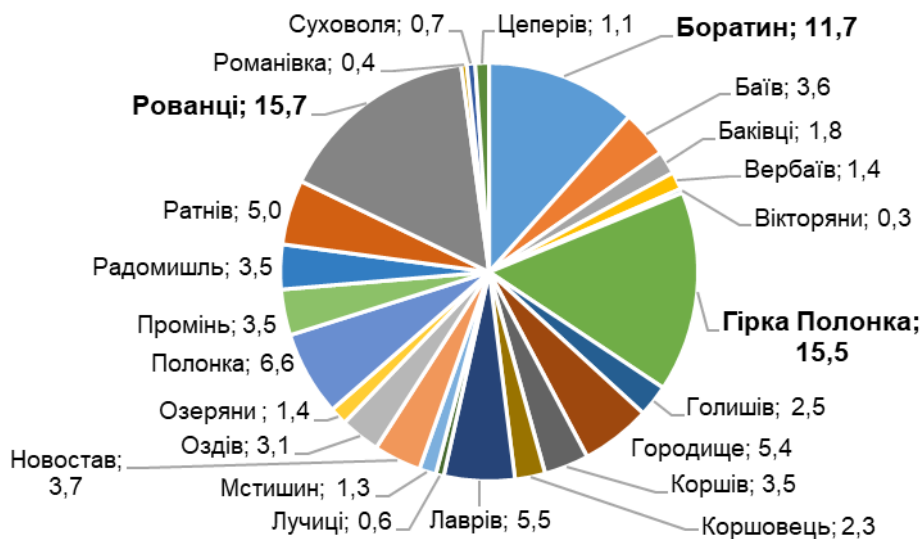

Рисунок 2.10. Структура населення Боратинської громади в розрізі населених пунктів, 2023 рік²⁴

Аналіз динаміки чисельності населення Боратинської громади свідчить про стабільне зростання кількості жителів, які реєструються на її території. Це позитивний аспект, адже темп приросту по громаді становить 101,8%, а його причиною є передовсім позитивне сальдо міграції – у громаду прибуває значно більше осіб, ніж вибуває. Зважаючи на те, що чітко прослідковується залежність темпу приросту населення у населених пунктах від близькості такого пункту до м. Луцька, можна констатувати: причиною переселення у громаду є її вигідне географічне розташування. З другого боку, для Боратинської громади, як і для більшості територіальних громад навколо великих міст, характерне фактичне збільшення кількості населення без їх юридичної реєстрації у громаді. Такі громади часто є так званими «спальними районами» для жителів великих міст. Люди, будучи зареєстрованими, володіючи житлом і

²⁴ За даними Боратинської сільської ради

отримуючи усі соціальні послуги у місті, фактично проживають у населених пунктах поруч, користуючись комунальними послугами, місцевими дорогами, послугами вивезення ТПВ тощо. Це ризик для громади, оскільки відбувається додаткове навантаження на комунікаційні мережі, екологічний стан громади, і не виникає попиту на отримання соціальних послуг. Проте і перевага, адже це додатковий людський ресурс: у той час, як загалом по Україні спостерігається депопуляція населення, у приміській громаді цієї проблеми немає – тут відбувається постійне збільшення чисельності жителів.

У віковій структурі населення частка дітей (0-17 років) становить 26,8%, осіб у працездатному віці (16-59 років) – 56,2%, осіб у віці 60 і більше років – 17,1%. За статеву структурою населення у громаді переважають жінки – 52%, частка чоловіків становить 48% (рис. 2.13, табл. 2.11).

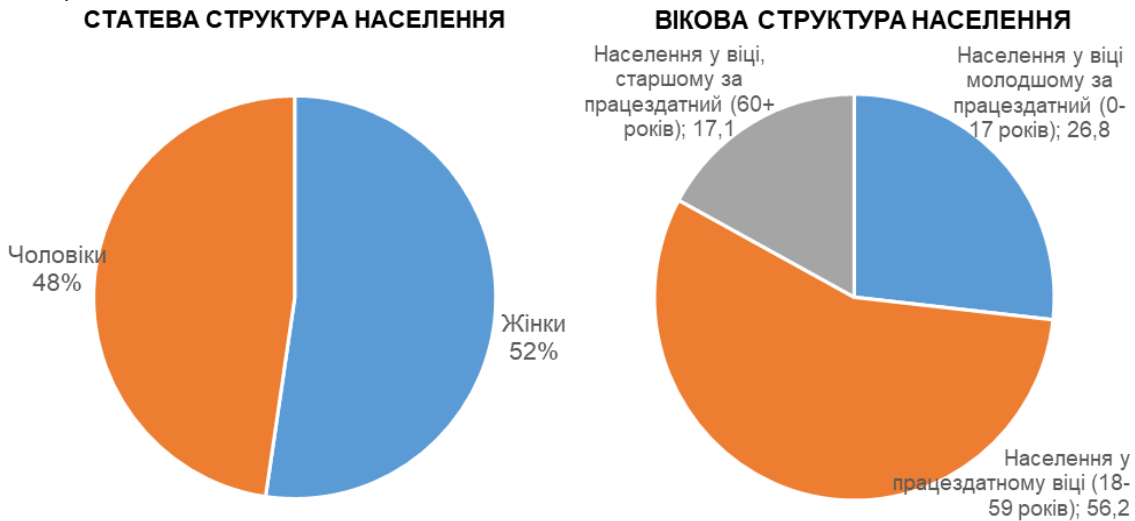

Рис. 2.11. Статеві-вікова структура населення, 2023²⁵

Таблиця 2.14. Вікова структура населення Боратинської громади, 2023 рік²⁶

Показники	Населення у віці:				
	Молодшому за працездатний (0-15 років)	з них:		Працездатному (16-59 років)	Старшому за працездатний (з 60 років)
		діти дошкільного віку (0-5 років)	діти шкільного віку (6-18 років)		
Боратин	681	205	476	1281	328
Баїв	165	45	120	413	138
Баківці	85	20	65	201	68
Вербаїв	57	11	46	155	54
Вікторяни	21	7	14	30	14
Гірка Полонка	728	162	566	1711	607
Голишів	121	45	76	298	65
Городище	282	77	205	606	177
Коршів	170	43	127	391	116
Коршовець	129	22	107	249	82
Лаврів	216	51	165	632	228
Лучиці	29	8	21	65	28
Мстишин	66	21	45	150	40
Новостав	186	54	132	413	122
Оздів	140	32	108	345	120
Озеряни	73	21	52	145	51
Полонка	292	62	230	726	269

²⁵ За даними Боратинської сільської ради

²⁶ За даними Боратинської сільської ради

Промінь	191	48	143	379	125
Радомишль	151	48	103	402	126
Ратнів	246	63	183	581	159
Рованці	1122	347	775	1616	340
Романівка	25	5	20	44	17
Суховоля	24	7	17	75	29
Цеперів	52	16	36	111	47
Боратинська ТГ	5252	1420	3832	11019	3350

З початком повномасштабних воєнних дій на території України показник чисельності населення Боратинської громади суттєвих змін не зазнав, що обумовлене віддаллю від окупованих територій і районів ведення активних бойових дій.

З 24 лютого 2022 року у громаді, як у більшості громад Заходу України, спостерігалось посилення міграційних потоків у двох напрямках: по-перше, виїзд жінок і дітей – жителів громади переважно закордон з метою убезпечення себе від можливих наслідків війни; по-друге, внутрішнє переміщення у громаду осіб з окупованих та територій, на яких ведуться активні бойові дії.

За період з 24 лютого 2022 року у громаді загалом зареєструвалися 1596 осіб²⁷, з них 636 чоловіків та 960 жінок, тобто спостерігалось переважання кількості жінок у 1,5 рази. Більше ніж ½ ВПО – це молодь віком 14-35 років. Більшість ВПО приїхали на територію громади з Житомирської, Київської, Чернігівської, Сумської, Харківської, Донецької, Луганської, Запорізької, Дніпропетровської, Миколаївської, Херсонської, Одеської областей.

Станом на 1 лютого 2023 року у громаді залишаються 600 осіб²⁸, з них 203 дитини. Тобто на території громади з моменту переміщення залишилися тимчасово проживати 37,6% ВПО, що є доволі високою часткою.

Враховуючи офіційно зареєстрованих у громаді ВПО станом на лютий 2023 року, чисельність мешканців Боратинської ТГ збільшилася на 8,1%; якщо акцентувати лише на тих, хто станом тут залишається, цей показник становить 3,1%. Нині найбільше їх мешкає у селах Боратин, Рованці, Гірка Полонка, адже ці населені пункти межують з обласним центром містом Луцьком, є найбільшими і найбільш густозаселеними. Переважно люди проживають у приватних будинках, проте є і місця масового проживання – шелтер у селі Гірка Полонка, створений на базі адмінбудівлі місцевого підприємства (<https://boratyn.ukraine.org.ua/news/u-boratynskiy-hromadi-oblashtuvaly-prykhystok-dlya-pereselentsiv>), а також принаймні 2 багатосімейні будинки у селі Рованці.

Послуги у сфері охорони здоров'я у громаді надає КНП «ЦПМСД Боратинської сільської ради». Система охорони здоров'я у Боратинській територіальній громаді представлена чотирма амбулаторіями загальної практики сімейної медицини (Боратин, Баїв, Гірка Полонка, Лаврів) (табл. 2.15, рис. 2.12).

Таблиця 2.15. Заклади охорони здоров'я Боратинської територіальної громади, 2022²⁹

Назва	Рік побудови / капремонту	Фактична наповненість	Кількість активних декларацій*	Кількість лікарів, яким подано декларації*
Боратинська АЗПМС	2010	130	4261	4
Гіркополонківська АЗПМС	1999	110	3718	3
Лаврівська АЗПМС	2021	64	1810	1
Баївська АЗПМС	2021	40	1202	1

*Згідно з даними Національної служби здоров'я України. URL: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data>

²⁷ За даними Боратинської сільської ради

²⁸ За даними Боратинської сільської ради

²⁹ За даними Боратинської сільської ради

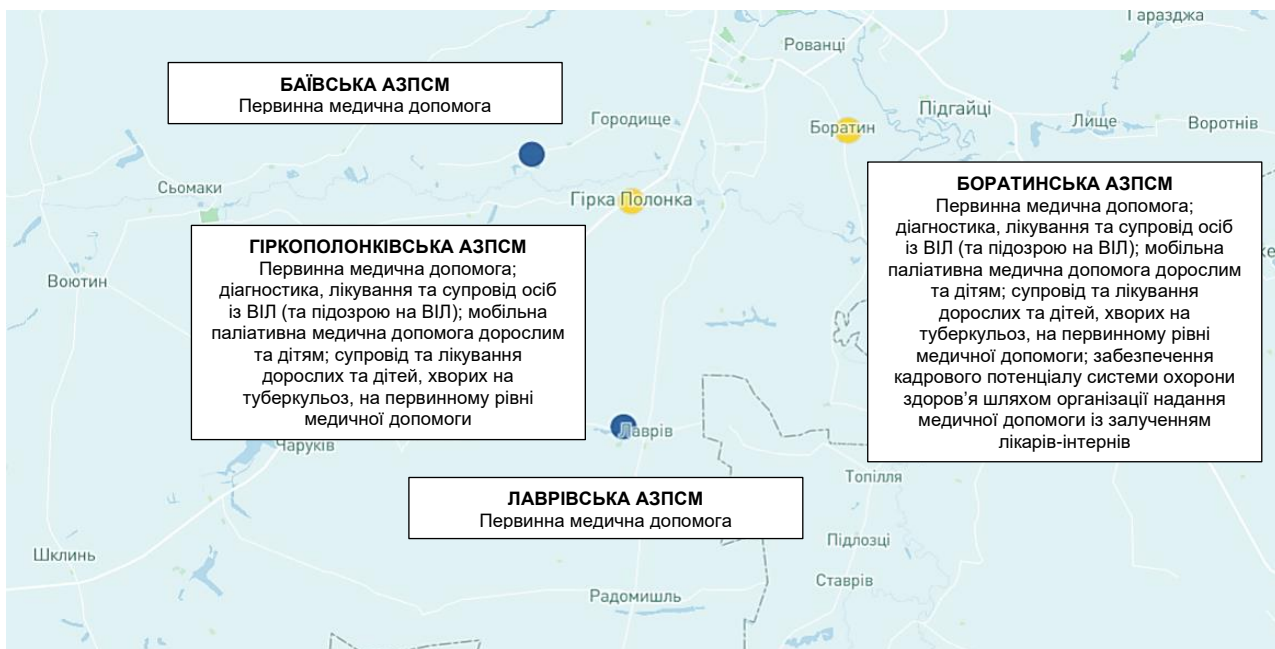

Рисунок 2.12. Карта розміщення закладів охорони здоров'я на території Боратинської громади та груп послуг, які вони надають³⁰

У медичних закладах є денні стаціонари, операційні блоки, окремі приміщення для щеплень, приміщення для аптечних пунктів. У селах Ратнові, Полонці, Оздові, Рованцях, Проміні, Мстишині, Радомишлі розташовані сім ФАПів.

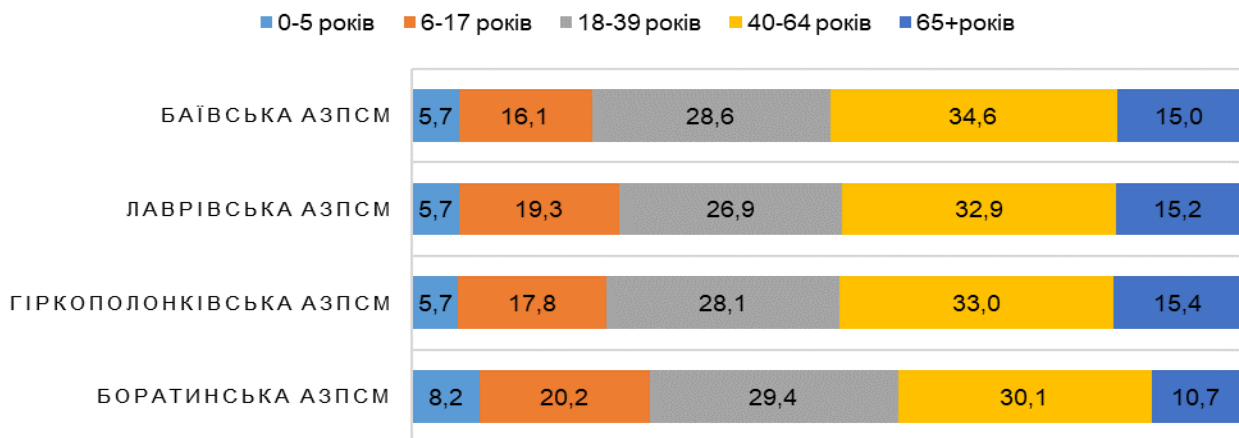
За даними Національної служби здоров'я України з лікарями у громаді декларації на отримання медичних послуг станом на 2022 рік підписали 10991 особа, тобто рівень охоплення населення становить 56,0% (рис. 2.13-2.14).

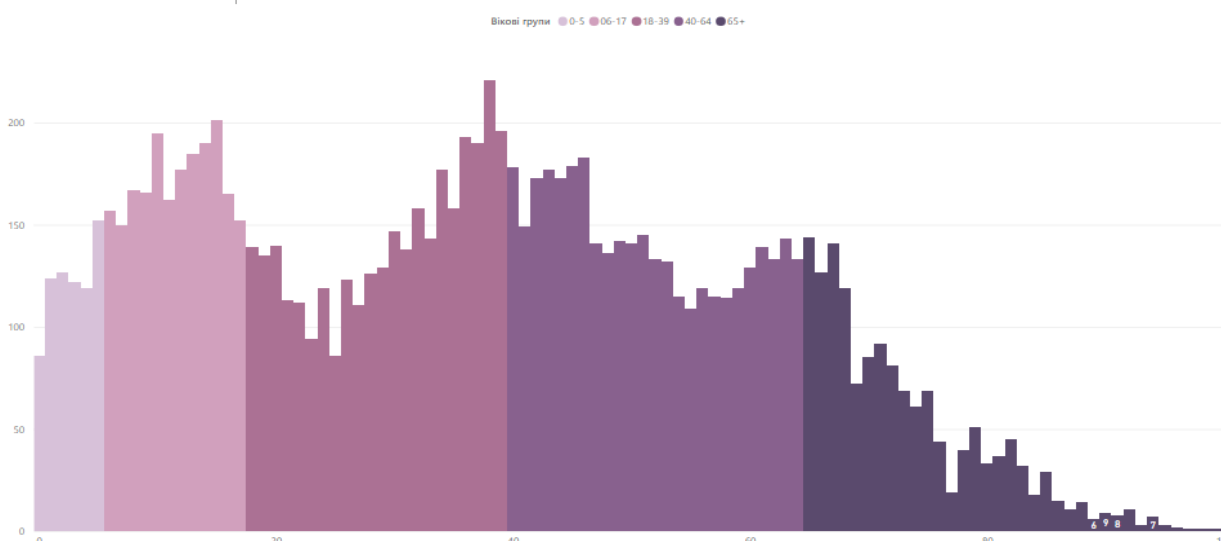
Рис. 2.13. Структура груп послуг згідно укладених договорів із лікарями у закладах охорони здоров'я Боратинської громади³¹

³⁰ Згідно з даними Національної служби здоров'я України. URL: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data>

³¹ Згідно з даними Національної служби здоров'я України. URL: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data>

а) структура отримувачів медичних послуг в розрізі амбулаторій Боратинської громади

б) структура отримувачів медичних послуг Боратинської громади

Рис. 2.14. Структура отримувачів послуг охорони здоров'я з тих, хто підписали декларації із лікарями у закладах охорони здоров'я Боратинської громади³²

Водночас спостерігається позитивна динаміка укладення декларацій: станом на середину 2023 року рівень охоплення населення громади сягає 59,6% (11700 осіб). Загалом статистика щодо роботи КНП «ЦПМСД Боратинської сільської ради» станом на середину 2023 року така: КНП обслуговує 20000 осіб населення, з них 11700 декларантів центру (з них: особи з інвалідністю – 642, з яких – 60 діти; учасники АТО – 333; призвані в лави ЗСУ – 526).

За першу половину 2023 року КНП «ЦПМСД Боратинської сільської ради» зареєстровано 5255 звернень пацієнтів (рис. 2.15). З числа звернень найбільше зафіксовано хвороби системи кровообігу (1367 випадків; 26,0%) та дихання (1227 випадків; 23,3%), а також хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини (700 випадків; 13,3%).

Аналізуючи рівень задоволеності жителів Боратинської ТГ послугами у сфері охорони здоров'я та рівень відчуття безпеки серед жителів Боратинської ТГ у частині швидкості реагування швидкої допомоги на виклики громадян (за результатами 2-ї хвили моніторингового дослідження громадської думки мешканців Боратинської ОТГ (опитано 376 осіб; листопад 2020 року)), видно, 2/3 населення цілком задоволені швидкістю реагування швидкої допомоги на виклики. Рівень задоволеності медичними послугами також на доволі високому рівні – 64,5% (рис. 2.16).

³² Згідно з даними Національної служби здоров'я України. URL: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data>

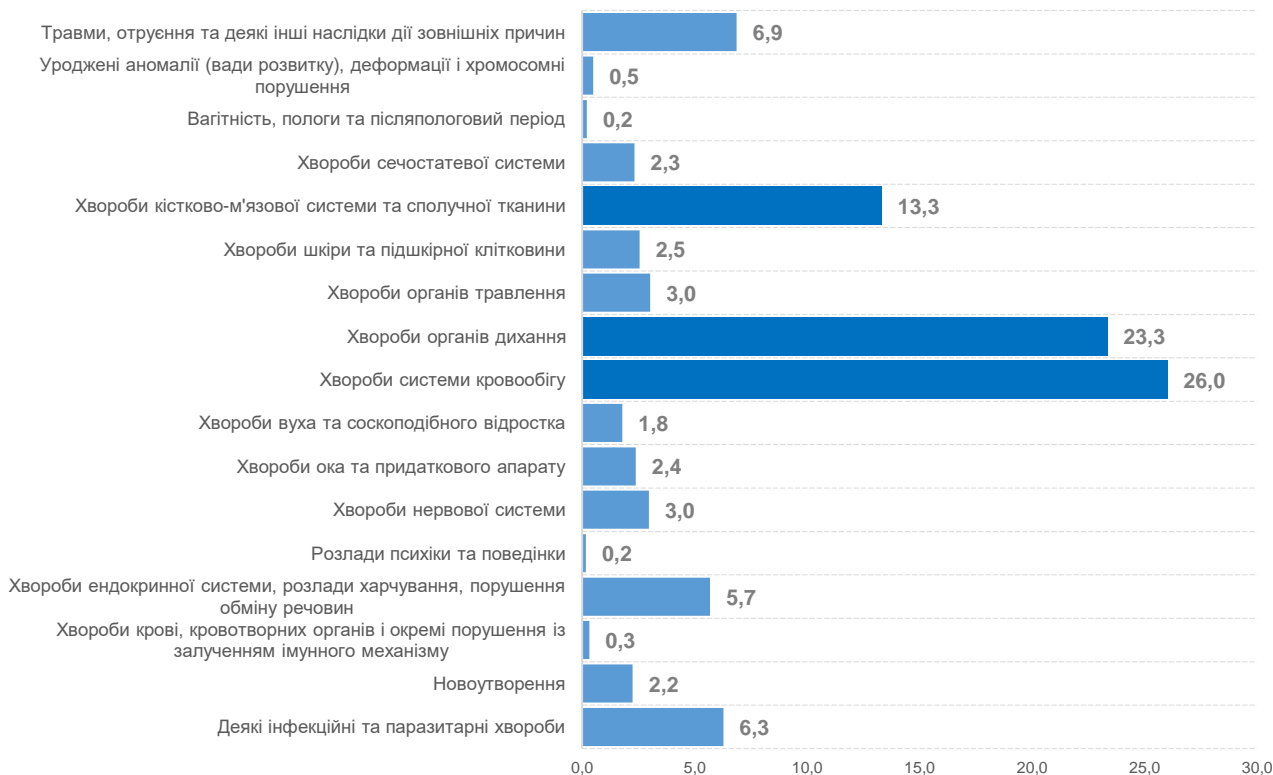

Рис. 2.15. Розподіл зареєстрованих захворювань пацієнтів КНП «ЦПМСД Боратинської сільської ради» у 2023 році, %³³

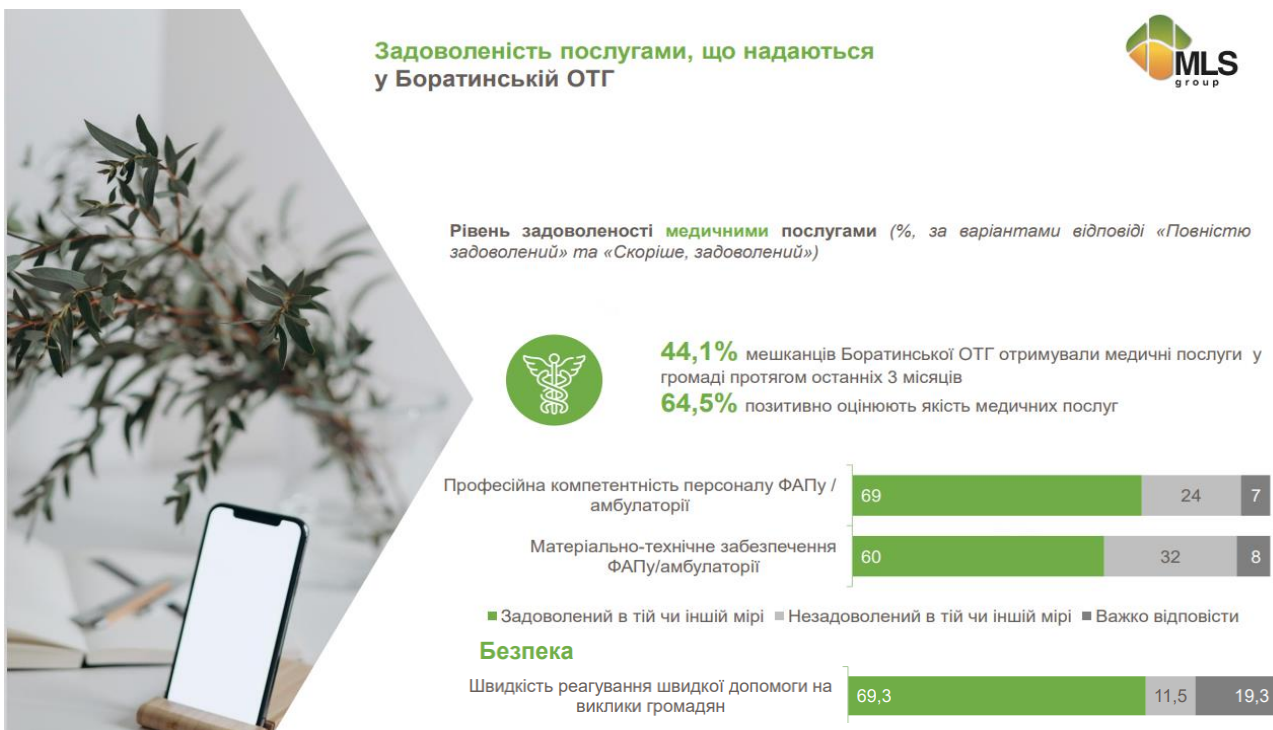

Рис. 2.16. Рівень задоволеності жителів Боратинської ТГ послугами у сфері охорони здоров'я / рівень відчуття безпеки серед жителів Боратинської ТГ у частині швидкості реагування швидкої допомоги на виклики громадян (за результатами 2-ї хвили моніторингового дослідження громадської думки мешканців Боратинської ОТГ (опитано 376 осіб; листопад 2020 року))

³³ За даними КНП «ЦПМСД Боратинської сільської ради»

Аналіз покриття аптеками-учасницями програми реімбурсації лікарських засобів «Доступні ліки» амбулаторія у Боратині відноситься до закладів охорони здоров'я з відстанню 1-3 км до аптеки. Відстань до п'яти найближчих аптечних пунктів становить менше 4 км, при цьому, найближчі дві аптеки знаходяться на відстані до 0,5 км. Середня відстань до найближчої аптеки, яка діє за програмою «Доступні ліки» у громаді становить 1,9 км. Середня відстань від амбулаторії у с. Гірка Полонка до п'яти найближчих аптек-учасниць програми становить 5,2 км, у с. Баїв – 6,8 км, у с. Лаврів – 11,7 км (табл. 2.16).

Таблиця 2.16. Покриття аптеками-учасницями програми реімбурсації лікарських засобів («Доступні ліки») мережі первинної медичної допомоги у Боратинській громаді³⁴

Назва об'єкта	1 найближча аптека		2 найближчі аптеки		3 найближчі аптеки		Середня відстань до п'яти найближчих аптек	
	Середня відстань	Медіана, км	Середня відстань	Медіана, км	Середня відстань	Медіана, км	Середня відстань	Медіана, км
Боратинська АЗПСМ	0,0	0,0	0,5	0,5	2,3	2,3	1,9	2,3
Гіркополонківська АЗПСМ	4,9	4,9	5,2	5,2	5,3	5,3	5,2	5,3
Лаврівська АЗПСМ	11,3	11,3	11,5	11,5	11,7	11,7	11,7	11,7
Баївська АЗПСМ	6,7	6,7	6,8	6,8	6,9	6,9	6,8	6,9
Боратинська ТГ	5,7	5,7	6,0	6,0	6,6	6,6	6,4	6,6
Волинська область	5,7	5,8	6,0	6,0	6,5	6,1	6,4	6,1

Об'єкти інфраструктури у системі охорони здоров'я у громаді знаходяться у задовільному стані, а найбільші проблеми пов'язані із потребою проведення ремонтних робіт. Вплив екологічних факторів на здоров'я мешканців громади не виявлено.

У випадку, якщо Стратегію розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року не буде затверджено, рівень ризику погіршення екологічної ситуації у громаді та негативного впливу на здоров'я мешканців громади може зрости. Водночас, неприйняття Стратегії спричинить до невирішення низки проблем, які б дозволили знизити ймовірність настання цих ризиків. Зокрема:

- екологічна культура мешканців громади залишиться на низькому рівні;
- забруднення ґрунтів та довкілля буде продовжуватись через несанкціоновані сміттєзвалища та недосконалу систему управління відходами на місцевому рівні;
- не буде забезпечено покращення якості та диверсифікації послуг охорони здоров'я;
- зберігатиметься значна амортизація об'єктів житлово-комунальної інфраструктури громади, що не будуть модернізовані;
- фізичний знос мереж централізованого водопостачання та водовідведення спричинятиме значні витоки й втрати води, а також потрапляння стічних вод в ґрунти і поверхневі води;
- низькою залишатиметься енергоефективність будівель в громаді, в т. ч. закладів освіти і охорони здоров'я;
- недостатньо розвиненою залишатиметься система заходів для превенції захворювань у громаді;
- не буде проведено заходів для нівелювання високого рівня забруднення атмосферного повітря внаслідок розміщення на території громади підприємств, які відносяться до основних забруднювачів атмосферного повітря у регіоні (ПАТ «Гнідавський цукровий завод»; ТзОВ «Волинь-зерно-продукт»);
- не буде вирішеною проблема вивезення та залишення на території громади безпритульних тварин;

³⁴ Згідно з даними Національної служби здоров'я України. URL: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data>

- зросте руйнівна дія природних катаклізмів на інфраструктуру громади.

В разі неприйняття Стратегії, інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади сприятиме накопиченню екологічних проблем, що можуть спричинити загрози техногенного характеру. Може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що загострять екологічну ситуацію в громаді. Особливу загрозу становитиме забруднення поверхневих вод, що посилюватиметься природними катаклізмами.

III. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

Розвиток Боратинської громади забезпечуватиме поєднання зусиль, скерованих на стимулювання її економічного зростання, із зусиллями, що спрямовані на пом'якшення несприятливого впливу на навколишнє природне середовище.

У Стратегії, відповідно до стратегічного бачення розвитку Боратинської громади, визначено стратегічні та оперативні цілі й завдання. У таблиці 3.1 наведено можливий вплив стратегічних і оперативних цілей Стратегії на стан навколишнього середовища на територіях, які ймовірно відчують такий вплив, у розрізі окремих компонентів довкілля: людина і здоров'я, кліматичні фактори, біорізноманіття і природно-заповідний фонд, ґрунти, поверхневі та підземні води, атмосферне повітря, образ ландшафту, шум, культурна і природна спадщина.

Таблиця 3.1. Вплив цілей Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року на компоненти навколишнього природного середовища

Стратегічні та оперативні цілі	Компоненти довкілля, що зазнають впливу								
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Ґрунт	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафту	Шум	Культурна і природна спадщина	Кліматичні фактори
Стратегічна ціль 1. Конкурентоздатна економіка громади									
1.1. Формування інвестиційної привабливості громади	+	0	-	-	-	0	-	+	0
1.2. Створення умов для розвитку бізнесу, розвиток туризму	+	0	0	0	0	0	-	+	0
Стратегічна ціль 2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади									
2.1. Розвиток людського капіталу	+	0	0	0	0	0	0	+	0
2.2. Розвиток системи урядування та надання адміністративних послуг	+	0	0	0	0	0	0	+	0
Стратегічна ціль 3. Сталий розвиток території									
3.1. Інженерна інфраструктура громади	+	+	+	+	+	+	+	0	+
3.2. Збереження навколишнього середовища	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3.3. Планування розвитку територій	+	+	+	+	0	0	0	+	0

Оцінка представлена у трьох категоріях: (-) – негативний вплив, (0) – нейтральний вплив, (+) – позитивний вплив

Найсуттєвіший вплив на повітряне середовище, водні ресурси, кліматичні умови та ґрунти спричиняє життєдіяльність людей і функціонування підприємств, у т. ч. викиди від

автотранспорту. Викиди, пов'язані із експлуатацією автотранспорту, негативно впливатимуть на зниження якості атмосферного повітря та ґрунтів, особливо уздовж автошляху національного значення Н 17, який сполучає Луцьк з Радеховом та Львовом (на відстані до 1 км), а також на територіях громади, які безпосередньо межують з обласним центром містом Луцьком.

Для підтримання належного стану повітряного басейну необхідне чітке дотримання вимог природоохоронного законодавства. Компенсаційними заходами є створення територій зелених насаджень обабіч автошляхів. Для запобігання потрапляння в ґрунт і в поверхневі води стічних вод домогосподарств та підприємств доцільно розбудувати та модернізувати систему водовідведення й очисні споруди.

Негативний вплив на ґрунти відбувається при підготовці території для будівництва будівель та споруд. Він обумовлений виїмкою ґрунту при влаштуванні підземних конструкцій будівель, автошляхових покриттів, прокладання підземних мереж, відведення поверхневих стічних вод, а також родючого ґрунту для озеленення території. Вплив на ґрунти від утворених в процесі планованої діяльності відходів не відбуватиметься, оскільки передбачається удосконалення роботи з поводженням ТПВ.

Автомобільний та залізничний транспорт, який проїжджає громадою, окрім викидів забруднюючих речовин в атмосферу, спричиняє також акустичне забруднення, яке є одним з чинників розвитку серцево-судинних захворювань (що є найпоширенішими серед населення громади). Особливо уражені шумовим забрудненням населені пункти, через які проходять траса «Луцьк – Радехів - Львів», і на яких наявні ділянки житлової забудови незахищеної або недостатньо захищеної шумоізолюючими засобами – зеленими насадженнями чи шумозахисними екранами.

Біорізноманіття зазнає змін у бік збільшення його різноманітності. Озеленення території населених пунктів Боратинської громади відбуватиметься комплексно. В разі прийняття Стратегії характеристики стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я у короткостроковому періоді не зміняться. Проте в середньо- і довгостроковій перспективі після реалізації заходів Стратегії, які передбачені оперативною ціллю 3.2. «Збереження навколишнього середовища» (передбачає запровадження та пропагування системи сортування відходів, формування еко-свідомості у населення, проведення заходів та екологічних акцій очищення берегів річок та озер, території лісосмуг, розчищення джерел, запобігання шкідливих дії повеней, укріплення берегів річок та захисту від підтоплення, тощо) очікується покращення умов життєдіяльності та стану здоров'я мешканців громади.

Відтак реалізація Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року не супроводжуватиметься негативним впливом на навколишнє природне середовище. Натомість, реалізація більшості оперативних цілей Стратегії має сприяти позитивному впливу на навколишнє середовище у територіальній громаді.

IV. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СТРАТЕГІЇ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ

Екологічні проблеми Куликівської громади доцільно розглянути в розрізі компонентів довкілля: атмосферне повітря, вода, ґрунт, біорізноманіття, кліматичні фактори, ландшафт.

Забруднення атмосферного повітря у громаді має як ареальне, так і лінійне походження. Ареальний пов'язаний із розташуванням тут (і у Луцьку) великих промислових об'єктів; лінійний – проходженням через громаду важливих автошляхів та високій інтенсивності руху автотранспорту на її території та у сусідньому м. Луцьку.

Найбільша концентрація викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел спостерігається у м. Луцьку. Боратинська територіальна громада, маючи спільну межу із м. Луцьком та численні підприємства на власній території, характеризується порівняно вищим рівнем забруднення атмосферного повітря у регіоні. На її території розміщені підприємства, які входять до переліку основних забруднювачів атмосферного повітря, – ПАТ «Гнідавський цукровий завод» та ТзОВ «Волинь-зерно-продукт».

Забруднення атмосферного повітря автотранспортом відчувається, головним чином, в місцях житлової забудови, прилеглої до автомагістралей з інтенсивним транспортним рухом, та на територіях (Рованці, Боратин, Гірка Полонка), які межують з м. Луцьком. Крім того, через територію Боратинської громади проходить автошлях національного значення Н 17, який сполучає Луцьк з Радеховом та Львовом. Рівень забруднення повітря там на порядок вищий ніж на територіях, де відповідний рух відсутній, та у зелених зонах відпочинку населення.

Основними проблемами забруднення поверхневих вод у Боратинській громаді є скид неочищених та недостатньо очищених стічних вод і відсутність ефективної системи водовідведення, що, внаслідок концентрації на території громади великої кількості жителів (їх кількість постійно зростає) та підприємницьких структур, має негативний вплив на поточний стан води.

На території Боратинської громади зафіксовано забруднення вод річок Стри і Черногузки нітритами, залізом, фосфатами тощо. Води річок забруднюються добривами та хімічними засобами захисту рослин, які виносяться поверхневим стоком з городів садибного сектору, що сприяє замуленню річки. Негативний вплив на якість річкових вод мають і промислові та аварійні стоки каналізаційної мережі. Таким чином в річку попадають нафтопродукти, побутове сміття. Ситуація ускладнюється і неканалізованими стоками околиць міста.

Гострою є проблема зі станом каналізаційно-очисних споруд на території с. Боратина та очисних споруд ПАТ «Гнідавський цукровий завод», адже їх технічний стан вкрай негативно впливає на якість поверхневих і підземних вод. Наявна система водовідведення потребує капітального ремонту і реконструкції (мулові карти переповнені, питання утилізації мулу вирішується частково, стічні води знезаражуються частково), а також розширення самої мережі для охоплення більшої кількості домогосподарств.

На екологічну ситуацію у громаді також впливає близька віддаль до КП «Луцькводоканал» (м. Луцьк), яке за об'ємом скидання забруднених (без очищення) та недостатньо очищених зворотних вод займає першу позицію серед підприємств у регіоні.

Забруднення ґрунтів на території Боратинської сільської громади зумовлене викидами в атмосферне повітря від промислових підприємств і пилу з доріг та прилеглих сільгоспугідь, які, в підсумку, осідають на поверхню ґрунту. Окрім того, на території громади зафіксовані випадки несанкціонованого вивезення сміття. Серед цих випадків – створення несанкціонованого сміттєзвалища на березі річки Стир (який входить до Смарагдової мережі) у с. Рованці у 2021 році, що мало негативний вплив не лише на ґрунтовий покрив, а і спричинило забруднення вод річки.

Автошлях національного значення Н 17 та близькість міста Луцька, на дорогах якого спостерігається інтенсивний рух транспорту, також можна вважати чинником забруднення ґрунтів Боратинської громади. Важкі метали, які містяться у вихлопних газах автотранспорту, осідають в ґрунтах вздовж автошляхів. Інтенсивність їхнього розподілу залежить від швидкості руху автотранспорту, напрямку вітру, наявності захисних смуг тощо. Території, які знаходяться у безпосередній близькості до автошляхів містять підвищений вміст важких металів, продуктів горіння пального, такі як оксиди азоту, сірки, сажа смоли. Ареал розповсюдження важких металів вздовж автотраси Луцьк – Радехів – Львів може сягати відстані до 1 км.

Основними причинами, що можуть спричинити до збіднення **біорізноманіття**, є антропогенні чинники:

- ризик забруднення природного середовища;
- денатуралізація природних ландшафтів;
- монокультурні способи ведення сільського господарства.

Головними чинниками, що можуть впливати на чисельність рослин із «червонокнижним» статусом, є зривання їх на букети для продажу та деградація місцезростань (для лучних та болотних видів – надмірне випасання худоби, викошування, випал трави, осушення; для лісових - проведення лісгосподарських робіт).

Загрозами для лісової рослинності є:

- випалювання сухої рослинності у весняний період;
- порушення технології заготівлі та трелювання деревини;
- самовільні рубки.

Загроза збереженню **територій з природоохоронним статусом** пов'язана перш за все із нереалізацією заходів, передбачених програмами, конвенціями чи іншими нормативно-правовими актами різних рівнів. Зокрема, у контексті збереження видів та оселищ на територіях Смарагдової мережі така територія повинна мати план управління (менеджмент-план). Цей документ має встановлювати заходи, необхідні для збереження та підтримки видів та оселищ, які охороняються в межах Смарагдової території. Такі заходи є адресними, спрямованими на усунення загроз стосовно конкретних видів та оселищ, і, таким чином, створення Смарагдових територій не означає встановлення режиму абсолютної заповідності.

Не дивлячись на те, що Бернська конвенція є обов'язковою для виконання в Україні, порядок розробки планів управління Смарагдовими територіями поки не передбачений національним законодавством. Таким чином, якісне управління Смарагдовими територіями буде можливе після прийняття відповідного національного законодавства.

Згідно положень Конвенції, Україна має зобов'язання з охорони Смарагдових територій. Таким чином, навіть до розробки менеджмент-планів будь-які заходи, які загрожують Смарагдовим територіям, суперечать взятим зобов'язанням. Будь-хто має право надати інформацію про загрози Смарагдовим територіям до Бернської конвенції, а державні органи влади зобов'язані усунути такі загрози. Попри ці аспекти, по об'єктах Смарагдової мережі на території Боратинської громади ситуація така:

- Чорногузка – менеджмент-плану немає, наявні плани ведення лісового господарства лісових масивів; у межах існуючих тут заповідних територій діють обмеження природокористування;
- долина річки Стир у Волинській області - менеджмент-плану немає.

Крім того, варто виділити низку загроз і потенційних ризиків для функціонування системи природоохоронних територій у громаді:

- наростаючий антропогенний вплив, пов'язаний з виробничою, агропромисловою, транспортною та іншими сферами діяльності, що призводить до деградації природно-ландшафтних комплексів, скорочення популяцій окремих видів та стійкості екологічних систем;

- наслідки війни та військових дій, які, зокрема, проявляються для об'єктів ПЗФ у вигляді додаткового антропогенного тиску (забруднення, спричинене обстрілами стратегічних об'єктів, здійснення оборонних заходів у прикордонних районах області, та інше);
- регіональні прояви кліматичних змін (зростання середніх та максимальних температур, ріст випаровування та випарності з діяльних поверхонь, збільшення числа випадків стихійних небезпечних метеорологічних явищ, серед яких грози, шквали, смерчі, градобій, пилові бурі та інші явища) та їх прямий чи опосередкований вплив на природні комплекси;
- прояви негативних процесів природного характеру, які проявляються в останні десятиліття на території нашого регіону (заболочування озерних комплексів, ураження лісових масивів хворобами та шкідниками, лісові пожежі, поширення інвазивних видів флори та фауни і витіснення корінних видів, пилові бурі та розвіювання торфовищ, особливо осушених, негативні наслідки меліорацій, які здійснювалися в ХХ ст. та інше).

Мінімізація негативних впливів зовнішнього середовища на **стан здоров'я мешканців** громади гальмується низкою проблем, пов'язаних, головним чином, з несформованістю системи заходів для превенції захворювань, а також нерівномірним доступом населення до закладів вторинної медицини (яких немає на території Боратинської громади, а у сусідніх громадах (зокрема, у м. Луцьку)) через порівняно велику віддаль до обласного центру з більш віддалених населених пунктів та несформоване транспортне сполучення. Основні тенденції стану здоров'я населення та демографічної ситуації у громаді, очевидно, зберігатимуться, але можливі локальні погіршення у місцях найбільшого забруднення повітря та/або питної води, зокрема:

- через забруднення поверхневих вод внаслідок недбалого і нераціонального поводження із стічними водами в населення можуть виникнути хвороби кишково-шлункового тракту, нирок та інші;
- через забруднення атмосферного повітря внаслідок проходження по території громади автошляху Луцьк – Радехів – Львів та близькості до обласного центру регіону виникають хвороби дихальних шляхів, алергії, сльозотечу, різь в очах, сухий кашель, нудоту, головний біль, стискання в грудях, задишку, загальну слабкість, є причиною розладів функцій органів дихання, атеросклероз, хвороби серця, рак легенів;
- через зниження показників родючості та хімічного навантаження на ґрунти в населення через неякісні продукти харчування можуть виникнути хвороби кишково-шлункового тракту, нирок та інші.

V. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ (УТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ), ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та нормативно-правової бази України документ державного планування повинен враховувати низку зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання низки заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності та цілісності природних об'єктів і комплексів;
- узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів об'єкта для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
- забезпечення загальної доступності матеріалів детального плану території та самого звіту СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
- надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планової діяльності на навколишнє природне середовище;
- оцінка ступеню антропогенної зміни територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну ситуацію.

Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля стосуються заходів щодо охорони земельних ресурсів, лісів, повітряного, водного та ґрунтового середовища. Комплексні заходи з охорони довкілля ґрунтуються на пропозиціях схем і проектів районного проектування та відповідних розділів прогнозів економічного та соціального розвитку підприємств, схем генеральних планів території.

Основні принципи екологічного захисту навколишнього середовища передбачають:

- дотримання нормативів гранично допустимих рівнів екологічного навантаження на природне середовище та санітарних нормативів;
- виділення природно-заповідних, ландшафтних, курортно-рекреаційних, історико-культурних зон з відповідним режимом їх охорони;
- збереження та раціональне використання цінних природних ресурсів;
- встановлення санітарно-захисних зон для охорони водойм, джерел водопостачання і мінеральних вод тощо.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на державному та місцевому рівнях та пов'язані з дотриманням низки нормативних документів, зокрема:

- 1) Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695;
- 2) Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період 2030 року» від 30 вересня 2019 року № 722/2019;
- 3) Регіональної екологічної програми «Екологія 2023-2026», затверджена Наказом Волинської обласної військової адміністрації № 59 від 20 лютого 2023 року;

4) Регіонального плану управління відходами у Волинській області до 2030 року, затвердженого Рішенням Волинської обласної ради № 18/8 від 15 вересня 2022 року.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є:

1. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015).

2. Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 р. № 2354-VIII.

Охорона та покращення навколишнього природного середовища забезпечується комплексом заходів, в основу яких покладена система державних законодавчих актів та регламентація планування, забудови і благоустрою населених пунктів.

Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 року № 2354-VIII регламентовано процедурні аспекти стратегічної екологічної оцінки. Так, СЕО – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу СЕО, складання звіту про СЕО, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Засади екологічної політики України регламентовані Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» 28.02.2019 року № 2697-VIII. Основні засади державної екологічної політики:

1) впровадження інструментів сталого (тобто виваженого) споживання природних ресурсів та виробництва;

2) вдосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища;

3) створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, у тому числі природних ресурсів з асиміляційним потенціалом;

4) зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, зокрема шляхом вдосконалення принципів формування екологічної мережі, її розширення та невиснажливого використання, а також збереження унікальних природних ландшафтів;

5) збереження і відновлення чисельності видів природної флори та фауни, в тому числі мігруючих видів тварин, середовищ їх існування, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного та рослинного світу і типових природних рослинних угруповань, що підлягають охороні;

6) зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст (зокрема, недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень у межах міст під час виконання будівельних чи інших робіт, незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво);

7) забезпечення збереження, відновлення та збалансованого використання рослинного світу України;

8) забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом;

9) забезпечення сталого використання та охорони земель, покращення стану вражених екосистем та сприяння досягненню нейтрального рівня деградації земель, підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель;

10) стимулювання впровадження систем екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у тому числі на основі міжнародних систем сертифікації та маркування;

11) впровадження технологій електронного урядування в екологічній сфері.

У цьому згаданому законі CEO визначено одним із основних інструментів реалізації державної екологічної політики, який дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки. Конкретні заходи щодо захисту атмосферного, водного та ґрунтового середовища вживаються відповідно до специфіки окремих джерел забруднення.

Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затверджену Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 року №1363-р, розроблено з метою підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні. Реалізація Стратегії скерована на виконання Україною міжнародних зобов'язань в рамках Паризької кліматичної угоди щодо скорочення викидів парникових газів та адаптації до наслідків глобальної зміни клімату.

Основними екологічними загрозами для України є значний рівень забруднення атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, недосконала система державного нагляду (контролю) та моніторингу навколишнього природного середовища. Також склалася критична ситуація з утворенням, накопиченням, зберіганням, переробленням, утилізацією та захороненням відходів.

Відповідно до Стратегії екологічної безпеки найбільш вразливими до наслідків зміни клімату в Україні є такі сфери як: біорізноманіття, водні ресурси, енергетика, громадське здоров'я, лісове господарство, прибережні території, рибне господарство, сільське господарство, ґрунти тощо. І саме на них буде скерована основна діяльність Уряду в межах реалізації документу.

Реалізація Стратегії досягнення цілей державної політики щодо екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату здійснюватиметься в два етапи. У результаті її впровадження очікується: зменшення рівня промислового забруднення, створення ефективної системи хімічної безпеки, забезпечення раціонального використання природних ресурсів; досягнення «доброго» екологічного стану вод, забезпечення сталого лісоуправління та підвищення адаптивної здатності лісових екосистем, створення правових та економічних підстав запровадження ієрархії поводження з відходами, підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні, посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату, стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях тощо. Впровадження стратегії відбуватиметься відповідно до розробленого і затвердженого Операційного плану реалізації Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, в якому регламентовані заходи на найближчі три роки.

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (від 06.06.95 №213/95-ВР) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 року №1830-VIII, яким внесено зміни до

Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування. Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства.

Інформація про видані дозволи на спеціальне водокористування суб'єктам господарювання розміщується на сайті Державного агентства водних ресурсів України (<https://data.gov.ua/dataset/water-use-permits>).

Основними нормативно-правовими актами у сфері екології та користування водними ресурсами є:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (від 13.03.2002 р. №321, зі змінами та доповненнями).
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (від 11.09.1996 р. № 1100, зі змінами та доповненнями).
3. Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (затверджені наказом МОЗ № 400 від 12.05.2010 р.).
4. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами» (від 15.12.1994 р. №116).
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (від 18.12.1998р. № 2024, зі змінами та доповненнями).

Правове та інституційне регулювання та основні екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря регламентуються Законом України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р. № 2707-XII.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» від 20.06.2022 року № 2320-IX та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля.

Містобудівні заходи забезпечують охорону природного середовища шляхом раціонального функціонального зонування території, створення санітарно-захисних зон, визначення територій природно-заповідного фонду, забезпечення екологічного балансу природно-ландшафтних та урбанізованих територій.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, у якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм у процесі інвестиційної діяльності. Так, Законом України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. №1560-XII встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарногігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України. У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також, відповідно до ст. 8 інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля його діяльності у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059- VIII.

Відповідно до нормативно-правової бази України, Стратегія відповідає низці зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- проведення природоохоронних заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- підвищення комфортності сформованої міської забудови за рахунок її реконструкції, відновлення і модернізації;

- вжиття заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- впровадження роздільного збору сміття;
- вивезення твердих побутових відходів на полігон ТПВ, згідно з договором;
- забезпечення загальної доступності Стратегії та самого звіту СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом здійснення публікації у друкованих засобах масової інформації та розміщення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування.

Враховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що Стратегія розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року відповідають встановленим на національному та регіональному рівнях цілям екологічної політики, враховують більшість з них і передбачають комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

VI. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ – 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Відповідно до Методичних рекомендацій зі здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 року № 296, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори і фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, безпеки життєдіяльності населення та взаємодії цих факторів. Вторинні наслідки – це вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття. Кумулятивні наслідки – це нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Синергічні наслідки – це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

На території Боратинської громади за умови дотримання та виконання захисних і охоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря, воду та ґрунти забруднюючих речовин, не очікується.

Зміна клімату і мікроклімату в результаті реалізації Стратегії та Плану заходів не очікується, оскільки відсутні причини, які спричиняють до їх зміни, а стратегічні цілі направлені на покращення екологічної ситуації.

Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, також відсутні. Відтак настання синергічних наслідків також не очікується.

Робоча група з СЕО здійснила експертну оцінку ймовірного впливу Стратегії та Плану заходів на складові довкілля відповідно до контрольного переліку питань, наведеного в таблиці 6.1.

Таблиця 6.1. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Стратегії та Плану заходів спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Атмосферне повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			+	+
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		+		+
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			+	+
4. Появу джерел неприємних запахів?			+	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?			+	+
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			+	+
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			+	

Чи може реалізація Стратегії та Плану заходів спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	+
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			+	+
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			+	
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			+	
14. Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			+	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?		+		
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			+	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?			+	+
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?			+	
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	
20. Спорудження екологічнонебезпечних об'єктів поводження з відходами?			+	
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		+		
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			+	
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?		+		
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			+	
Клімат				
28. Збільшення обсягу викидів парникових газів?			+	+
Біорізноманіття				
29. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	+
30. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	
31. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		+		
32. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
33. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			+	+
34. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			+	+

Чи може реалізація Стратегії та Плану заходів спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
35. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'яток природи тощо)?			+	+
Населення та інфраструктура				
36. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			+	+
37. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			+	+
38. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+	+
39. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			+	+
40. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			+	+
41. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	+
Екологічне управління та моніторинг				
42. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	
43. Погіршення екологічного моніторингу?			+	
44. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	
45. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	
Інше				
46. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?		+		+
47. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	
48. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			+	+
49. Суттєве порушення якості природного середовища?			+	
50. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			+	
51. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності здатні викликати значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямиий або опосередкований вплив на добробут людей?			+	

Керуючись сформульованим стратегічним баченням розвитку Боратинської сільської територіальної громади, стратегічними та операційними цілями, та на основі оцінок, представлених в табл. 6.1, можна зробити наступні висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів.

Атмосферне повітря. Стратегія містить оперативну ціль 3.2 «Збереження навколишнього середовища», яка безпосередньо націлена на забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів на території Боратинської сільської ради. Це важливий напрям діяльності місцевого самоврядування на території громади, адже вона розташована по сусідству з найбільшим містом регіону, що забезпечує громаду не лише економічними і соціальними перевагами, але створює додаткове навантаження на навколишнє природне середовище. Зокрема, ціль спрямована на подолання/зниження впливу впливу двох підприємств-забруднювачів атмосферного повітря. Крім того, у разі виконання

завдання 3.2.3 «Підвищення культури поводження з ТПВ» буде забезпечено зменшення обсягу звалищних газів (зокрема, метану, сірководню, що сприяють парниковому ефекту), що зробить атмосферне повітря у громаді більш якісним. Крім того, оперативна ціль передбачає формування екологічної свідомості у мешканців громади ще зі шкільного віку.

Водні ресурси. Реалізація завдання 3.2.1 «Здійснення заходів з благоустрою, екологічної безпеки та збереження навколишнього середовища» оперативної цілі 3.2 «Збереження навколишнього середовища» сприятиме відновленню, підтриманню сприятливого санітарно-екологічного стану річок, інших водойм на території громади, спрямоване на забезпечення санітарної очистки прибережних смуг річок і водойм. Інше завдання цієї оперативної цілі - 3.2.3 «Підвищення культури поводження з ТПВ» - також передбачає ліквідацію стихійних сміттєзвалищ. Зважаючи на те, що у громаді спостерігалися випадки несанкціонованого звалища сміття на березі річок, реалізація завдання забезпечить також підвищення санітарно-екологічного стану водних ресурсів на території громади – як стану поверхневих вод, так і підземних.

Вагомим внеском для нормалізації стану водних ресурсів також характеризуватиметься реалізація завдання оперативної цілі 3.1 «Інженерна інфраструктура громади» 3.1.3 «Забезпечення безперебійного водопостачання, водовідведення, теплозабезпечення, електропостачання, мобільного та інтернет-зв'язку» завдяки реконструкції (будівництву) споруд для очищення стічних вод, а також будівництва водогонів і бюветів на природних джерелах у населених пунктах Боратинської територіальної громади.

Покращити стан водних об'єктів громади опосередковано допоможе реалізація завдання 1.2 «Створення умов для розвитку бізнесу, розвиток туризму». На території громади є водні ресурси – об'єкти Смарагдової мережі і, водночас, об'єкти природно-заповідного фонду – долини річок Черногузки та Стиру, а вигідне розташування поблизу обласного центру актуалізує розвиток туризму вихідного дня та еко-туризм у громаді. Тобто відпочинку у межах неторканих природоохоронних територій, де поряд із науково-пізнавальними, культурно-виховними і спортивно-оздоровчими функціями акцентується увага на зв'язках між природним і соціальним середовищем, на наслідках антропогенного тиску; тут набуваються навички гармонійних стосунків природи і людини.

У Стратегії та Плані заходів не передбачається реалізація завдань, які можуть спричинити до негативного впливу на наявні у громаді об'єкти природно-заповідного фонду (гідрологічний заказник «Черногузка», заповідне урочище «Радомишль» та загальнозоологічний заказник «Гнідавське болото») та Смарагдової мережі України (території долин річок Черногузки і Стиру). Крім того, Стратегія та План заходів не передбачають започаткування підприємницької діяльності, яка спричинятиме до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Стратегії та Плану заходів не має призвести до погіршення стану водних ресурсів.

Земельні ресурси. Очікується, що запровадження Стратегії позитивно відобразиться на стані земельних ресурсів громади. Операційна ціль 1.2 «Створення умов для розвитку бізнесу, розвиток туризму» зорієнтована на зростання ефективності землекористування у громаді через застосування комплексного підходу до розвитку агропромислового комплексу на її території, що у перспективі призведе до більш ощадного і раціонального використання існуючих площ сільськогосподарських земель. Орієнтування на ведення органічного сільського господарства дозволить мінімізувати використання синтетичних добрив, пестицидів, регуляторів росту рослин, кормових добавок. Крім того, в межах цієї оперативної цілі передбачено створення туристично-рекреаційних зон та розвиток екотуризму, що націлене на вивчення природного і культурного навколишнього середовища і має на меті поліпшення стану в цьому середовищі.

Розвиток системи управління відходами (зокрема, ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ), який планується у межах реалізації оперативної цілі 3.2 «Збереження навколишнього середовища», дозволить знизити обсяг токсичних речовин, які потрапляють у ґрунт внаслідок перегнивання сміття або наявності у відходах небезпечних речовин. Розвиток інженерної інфраструктури, передбачений тією ж оперативною ціллю, також дасть змогу уникнути

негативного впливу на ґрунти, адже передбачає будівництво каналізаційних мереж та очисних споруд. Це прямо сприятиме зменшенню обсягів каналізаційних стоків, які потрапляють у ґрунти. У Стратегії передбачені заходи з інженерного захисту території. Виникнення небезпечних інженерно-геологічних процесів і явищ та інших чинників, які негативно впливають на стан ґрунтів – не прогнозується. Оцінка фактичного впливу здійснюватиметься на підставі та з урахуванням результатів моніторингу стану навколишнього природного середовища щодо реалізації господарської діяльності.

Відходи. Реалізація завдання 3.2.3 «Підвищення культури поводження із ТПВ» оперативної цілі 3.2 «Збереження навколишнього середовища» позитивно вплине на ситуацію з відходами у Боратинській територіальній громаді. Вона націлена на вирішення проблем громади системно, за такими напрямками: ліквідація стихійних сміттєзвалищ, активізація укладення договорів на вивезення ТПВ; модернізація матеріально-технічної бази у сфері поводження з ТПВ (оновлення бази комунального підприємства, яку функціонує у сфері поводження з ТПВ); просвітницька діяльність в напрямі підвищення екологічної культури мешканців; запровадження і поширення сортування сміття – встановлення спеціальних окремих контейнерів для скла, паперу, пластикових пляшок і змішаних відходів в населених пунктах громади. Крім того, заходи з облаштування громадських просторів та осередків дозвілля (передбачені у контексті реалізації оперативної цілі 1.2 «Створення умов для розвитку бізнесу, розвиток туризму» та 2.1 «Розвиток людського капіталу») і покращення дорожньої та облаштування придорожньої інфраструктури (оперативна ціль 3.1 «Інженерна інфраструктура громади» завдання 3.1.2 «Утримання та розвиток дорожньої інфраструктури, модернізація та будівництво систем вуличного освітлення») передбачають встановлення додаткових сміттєзбірників у громадських місцях.

Кліматичні умови. Стратегія та План заходів не передбачають започаткування підприємницької діяльності, яка спричинятиме до збільшення обсягів викидів парникових газів, що можуть сприяти глобальному потеплінню. Тому реалізація Стратегії та Плану заходів не має призвести до негативного впливу на клімат. Натомість, реалізація завдань у межах оперативних цілей 1.2 «Створення умов для розвитку бізнесу, розвиток туризму», 3.1 «Інженерна інфраструктура громади» та 3.2 «Збереження навколишнього середовища» в комплексі дозволить знизити викиди CO₂ в атмосферу, сприятимуть збалансованому та більш сталому споживанню ресурсів. Зокрема, впровадження у громаді енергоменеджменту та заходів з енергоефективності (Завдання 3.2.2 «Впровадження системи енергоменеджменту у громаді») у середньо- та довгостроковій перспективі сприятимуть зниженню залежності (зокрема, комунальних установ) від палива, яке може продукувати парникові гази, а також зменшенню емісії CO₂.

Біорізноманіття. У Стратегії та Плані заходів не передбачається реалізація завдань, які можуть спричинити до негативного впливу на біорізноманіття, рекреаційні зони та наявні у громаді об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі України. Водночас, покращенню стану біорізноманіття може сприяти реалізація оперативних цілей 1.2 «Створення умов для розвитку бізнесу, розвиток туризму», 3.1 «Інженерна інфраструктура громади» та 3.2 «Збереження навколишнього середовища».

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Боратинська сільська територіальна громада володіє потенціалом для розвитку туристичної діяльності (сприятливі природно-кліматичні умови, історико-культурний потенціал, архітектурні пам'ятки, об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі України тощо). Проте проблемним питанням залишається невідповідність рівня розвитку туристичної індустрії в громаді наявному потенціалу. У межах реалізації операційної цілі 1.1 «Формування інвестиційної привабливості громади» передбачені заходи з маркетингу територій і просування бренду громади, а оперативної цілі 1.2 «Створення умов для розвитку бізнесу, розвиток туризму» - збереження природно-заповідного фонду громади та популяризація рекреаційних і туристичних об'єктів у громаді.

Впровадження Стратегії та Плану заходів сприятиме розвитку рекреаційних зон в громаді, осередків дозвілля та громадських просторів, що передбачено оперативними цілями 1.2 «Створення умов для розвитку бізнесу, розвиток туризму» та 2.1 «Розвиток людського капіталу».

У процесі реалізації Стратегії не передбачається негативного впливу на наявні об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі України.

Населення та інфраструктура. Виконання завдань операційної цілі 2.1 «Розвиток людського капіталу» (завдання 2.1.2 «Розвиток системи соціального захисту населення. Реабілітація», 2.1.3 «Покращення стану здоров'я населення шляхом підвищення доступності та ефективності медичного обслуговування», 2.1.5 «Розвиток фізичної культури та спорту, популяризація здорового способу життя») має призвести до покращення стану здоров'я населення громади, оскільки передбачають модернізацію закладів охорони здоров'я та підвищення якості надання медичних послуг, підвищення рівня соціального захисту пільгових категорій населення, популяризація і пропагування здорового способу життя тощо.

Позитивно вплине на здоров'я мешканців і реалізація завдань в межах оперативної цілі 3.2 «Збереження навколишнього середовища»: здійснення заходів з благоустрою, екологічної безпеки та збереження навколишнього середовища; впровадження системи енергоменеджменту у громаді; підвищення культури поводження з ТПВ. Їх реалізація дозволить підвищити якість атмосферного повітря у громаді, знизити рівень забруднення водних ресурсів та ґрунтів, підвищити рівень культури поводження з відходами.

Реалізація окремих завдань стратегічних цілей 2 «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади» (зокрема, щодо формування сучасних осередків дозвілля, удосконалення управління майном комунальної власності) та 3 «Сталий розвиток території» (зокрема, щодо удосконалення житлово-комунальної інфраструктури, покращення дорожньої та облаштування придорожньої інфраструктури) завдяки модернізації існуючих та створенню нових інфраструктурних об'єктів сприятиме зростанню рівня благоустрою населених пунктів і підвищенню якості життя їхніх мешканців.

Важливо зазначити: процес розробки Стратегії та Плану заходів відбувався публічно та прозоро. Через офіційний веб-сайт та офіційні сторінки сільської ради в соціальних мережах було повідомлено про початок роботи над проєктом Стратегії та Плану заходів, визначено строки і форми подання пропозицій до них від зацікавлених сторін, проведено відкриті розширені засідання Робочої групи, оприлюднено на офіційному веб-сайті сільської ради проєкти Стратегії та Плану заходів, організовано їх громадське обговорення. Зважаючи на зазначене, у громаді відсутні підстави для виникнення соціальних конфліктів унаслідок реалізації Стратегії та Плану заходів. Натомість Стратегія та План заходів є документами, що враховують спільні інтереси та бачення поступального розвитку громади, та зорієнтовані на забезпечення економічного розвитку громади і покращення рівня життя усіх її мешканців.

Екологічне управління, моніторинг та інше. Стратегія не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Завдання оперативної цілі 1.2 «Створення умов для розвитку бізнесу, розвиток туризму» орієнтовані на новітні інноваційні технології ощадного та бережливого землекористування та не призведуть до стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей, що, відповідно, могло б призвести до суттєвого погіршення якості природного середовища громади. Водночас у Стратегії та Плані заходів закладено заходи з розвитку системи управління відходами та підвищення культури мешканців громади щодо поводження із ТПВ, зміцнення екологічної безпеки та захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також енергомодернізації комунальних будівель (оперативна ціль 3.2 «Збереження навколишнього середовища»).

Ймовірність того, що реалізація Стратегії та Плану заходів призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року не супроводжуватиметься появою нових негативних наслідків для довкілля. Навпаки, реалізація усіх оперативних цілей Стратегії та Плану заходів сприятиме покращенню екологічної ситуації у територіальній громаді.

VII. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ

Реалізація Стратегії та Плану заходів передбачає виконання заходів та проєктів, пов'язаних з будівництвом, енергозбереженням та раціональним використанням природних ресурсів, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному контексті середовища життєдіяльності мешканців та гостей громади. На основі пропозицій, наданих членами Робочої групи з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів, для зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Стратегії та Плану заходів пропонується реалізація комплексу заходів в розрізі компонентів довкілля. Зокрема:

Атмосферне повітря і клімат. Для зменшення впливу викидів шкідливих речовин (у т. ч. генерованих автомобільним транспортом) в атмосферу на якість повітря та клімат, доцільно:

- створити території зелених насаджень обабіч автошляхів;
- стимулювати заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях економіки громади.

Водні ресурси. Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді та запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств та підприємств у ґрунт та поверхневі води необхідно:

- здійснити поступову заміну зношених інженерних систем водопостачання та водовідведення;
- здійснити ремонт/модернізацію/будівництво очисних споруд із застосуванням новітнього обладнання та технологій;
- здійснювати постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронного законодавства;
- провадити регулярне очищення водних об'єктів громади.

Земельні ресурси. Для запобігання забрудненню ґрунтів та зниженню їхньої родючості слід:

- здійснити рекультивацию земель сільськогосподарського призначення, які зазнали негативного екологічного впливу;
- провести інженерно-технічні, агролісомеліораційні та ґрунтозахисні заходи;
- створювати лісові захисні насадження на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг;
- запровадити громадський контроль за веденням лісового господарства на території громади;
- здійснювати масово-роз'яснювальну роботу для попередження підпалів сухостою та незаконної вирубки лісів;
- здійснювати ліквідацію аварійних, фаутичних дерев та сухостою;
- провести закупівлю та висадку саджанців дерев і квітів, розбивку клумб, квітників тощо в громадських місцях;
- здійснити очистку території громади від борщівника Сосновського;
- своєчасно проводити викошування узбіч, зон зелених насаджень, парків, скверів, місць загального користування.

Поводження з відходами. Для запобігання забрудненню території громади ТВП, у т. ч. появи несанкціонованих сміттєзвалищ, необхідно:

- регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ в місцях скупчення населення (громадські простори, осередки дозвілля та рекреації) та своєчасно їх ліквідувати;
- встановити контейнери для сортування сміття (скло, папір, пластикові пляшки та змішані відходи) в населених пунктах громади;

- вдосконалити систему збирання та вивезення сміття (графіки вивезення) на усій території громади;
- активізувати роботу комунального підприємства з укладення договорів з домогосподарствами на вивезення ТПВ;
- посилити просвітницьку діяльність щодо створення екологічної культури місцевих мешканців не лише серед дітей, але й серед осіб зрілого віку;
- сприяти створенню кластерів з перероблення промислових та твердих побутових відходів, у т.ч. через налагодження міжмуніципального співробітництва у галузі перероблення відходів.

Окрім зазначеного, доцільно в перспективі налагодити співпрацю громадських організацій та органів місцевого самоврядування громади з міжнародними організаціями та фондами, що співфінансують проєкти у сферах екології та охорони довкілля, залучити бізнес до реалізації місцевих екологічних програм і проєктів.

Переважна більшість рекомендованих Робочою групою з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії були враховані під час підготовки заходів з реалізації оперативних цілей Стратегії.

На всіх етапах реалізації Стратегії заплановані рішення будуть здійснюватися у відповідності до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі відповідно до вимог Водного кодексу України, Законів України «Про охорону земель», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України» та інших.

VIII. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ

Стратегія розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року розроблені на довгостроковий період і є плановим документом. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів вказує на те, що їх реалізація позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, кліматичні умови. Це означає, що Стратегія та План заходів спрямовані на екологічно збалансований сценарій розвитку і не потребують розгляду альтернатив.

Під час підготовки Звіту про стратегічну екологічну оцінку визначено доцільність і прийнятність планованої діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки довкілля.

У контексті стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів може бути розглянутий і інший сценарій розвитку: *гіпотетичний «нульовий»*, за яким Стратегія та План заходів не затверджуються, а більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію. Гіпотетичний сценарій пов'язаний із збереженням нинішнього стану громади. В основі цього варіанту думка, що зміни практично не відбуватимуться. При цьому, якісні показники розвитку будуть залишатись «малорухомими», а це стримує процеси збалансованого (сталого) розвитку громади. Реалізація гіпотетичного сценарію ілюструє значне загострення екологічних проблем, що будуть значною перешкодою для набуття комфортних умов життя та добробуту населення. Відтак, за результатами аналізу, визначено, що в рамках гіпотетичного сценарію подальший сталий розвиток Боратинської громади є ускладненим, і цей сценарій призводить до погіршення екологічної ситуації в межах її території.

Натомість, у Стратегії розглянуто два сценарії можливого розвитку громади, які є описом послідовності подій від теперішнього до майбутнього стану розвитку територіальної громади, що ґрунтується на припущеннях песимістичного та стримано оптимістичного розвитку.

Песимістичний сценарій розвитку територій формується за комплексу припущень, що тривкий у часі (горизонті планування) баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади як соціально-економічної системи залишається незмінним або може погіршуватися, з огляду на продовження війни (до 2025 року) / її перехід у заморожений стан, що не дозволяє сформулювати стимули для розвитку країни, регіону, громади. Хід песимістичного сценарію результуватиметься низкою наслідків на довкілля та стан здоров'я населення громади:

- Продовження демографічних втрат спричинить до зниження темпів приросту кількості населення у громаді та зміни статеві-вікової структури мешканців (виїжджають молоді люди, а в умовах війни – жінки з дітьми). Зважаючи на місцерозташування громади поблизу Луцької територіальної громади, скорочення чисельності мешканців буде нерівномірним та характерним передовсім для населених пунктів, що віддалені від обласного центру (Романівки, Суховолі, Радомишля, Озерян, Луциць), що сприятиме поглибленню нерівномірності соціально-економічного розвитку громади.

- Внаслідок скорочення обсягів міжбюджетних трансфертів з державного бюджету до бюджетів територіальних громад, а також законодавчих обмежень щодо здійснення видатків з місцевих бюджетів в умовах воєнного стану територіальна громада буде змушена зменшити обсяги коштів, які спрямовує на інфраструктурні проєкти, та забезпечити надання соціальних послуг на відповідному рівні. Така ситуація не сприятиме вирівнюванню соціально-економічного розвитку населених пунктів громади, що є важливою потребою для Боратинської громади. Нерівність розвитку у громаді проявляється у неоднаковому доступі населення до ринку праці, освітніх закладів, послуг охорони здоров'я, місць проведення дозвілля у

віддалених від Луцька селах Коршів, Баківці, Романівка, Суховоля. Відсутність заходів з метою вирішення цієї проблеми передовсім результується зниженням комфортності при отриманні медичних послуг у закладах громади, а також погіршенням якості цих послуг через відсутність фінансових «вливань» на підтримку цієї сфери у громаді.

- Громада розвиватиметься надто повільно. Наслідком затяжної війни або її інтенсифікації стане зниження рівня фінансової спроможності територіальної громади через зниження темпів розвитку підприємництва та купівельної спроможності населення. В цих умовах Боратинська громада буде змушена спрямувати наявні кошти на надання жителям основних соціальних та адміністративних послуг. Натомість питання модернізації і розвитку комунальних мереж, збереження навколишнього природного середовища буде відкладене у часі.

- Таким чином, погіршиться екологічна ситуація в громаді. Відсутність сучасних природоохоронних заходів та неспроможність місцевої влади ефективно впроваджувати нові підходи до управління відходами, передусім через брак фінансових ресурсів, не дозволять гарантувати збереження довкілля на нинішньому рівні, через що виснажуватимуться лісові та земельні ресурси, а площі деградованих/малопродуктивних земель зростатимуть. Зростатиме й рівень залісненості чагарниками деградованих/малопродуктивних земель.

- Відбуватиметься зниження рівня безпеки мешканців громади. Набудуть поширення такі негативні соціальні явища, як девіантна поведінка та злочинність, особливо в середовищі сільських мешканців. Це, при загальному скороченні чисельності населення, зумовить погіршення якості людського і соціального капіталу громади.

Стримано-оптимістичний сценарій розвитку базується на припущеннях, за яких формуються більш сприятливі зовнішні (глобальні та національні) та внутрішні (ті, які громада здатна створити самостійно) фактори впливу: громада активно використовує власні сильні сторони (конкурентні переваги) та можливості з метою нівелювання ризиків, які виникають з огляду на умови суспільно-економічного розвитку країни. Основним фактором цього сценарію є ймовірність завершення війни не пізніше 2024 року. Хід стримано-оптимістичного сценарію результуватиметься низкою наслідків на довкілля та стан здоров'я населення громади:

- В умовах завершення війни перемогою України відбувається стабілізація демографічної ситуації у країні. На територію Боратинської громади повертається частина населення, яка виїхала на перших етапах після повномасштабного вторгнення РФ. У громаді велика кількість ВПО (станом на початок 2023 року – 600 осіб, з них 203 дитини), частина з них повертаються додому, інші інтегруються у громаду. Із завершенням війни тут спостерігається поживалення міграційних процесів: люди переселяються у громаду (передовсім у населені пункти поблизу міста) через близькість до Луцька. Внаслідок цього у селах Боратин, Гірка Полонка, Рованці та інших зростає попит на адміністративні і соціальні послуги (дошкільної та загальної середньої освіти, охорони здоров'я тощо).

- Боратинська громада націлена на вирішення питання нерівномірності розвитку населених пунктів, що вимагає забезпечення рівного доступу населення до соціальних послуг високої якості та ринку праці. Для цього громада прагне активно впроваджувати численні інфраструктурні проекти (ремонт доріг, модернізацію і розширення покращиться якість довкілля та рівень захисту навколишнього середовища, впроваджуватимуться нові підходи до поводження з побутовими та небезпечними відходами, упроваджуватимуться високотехнологічні способи їх утилізації з врахуванням кращих міжнародних практик. Запроваджено систему роздільного сортування сміття у всіх населених пунктах громади, майже усі домогосподарства громади уклали договори про централізований збір і вивезення сміття.

- У громаді активізується курс на енергоефективність. Тут розпочнеться кампанія із максимального використання земель у видах економічної діяльності, які можуть тут розвиватися, наприклад, вирощування енергетичних рослин.

- Тут налагоджується виробництво і переробка органічної та нішевої сільськогосподарської продукції. Формуються місцеві продуктові бренди. Місцева продукція популяризується на фестивалях і святкуваннях, які стають відомими у регіоні і приваблюють щораз більше учасників.

В основі Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади закладено стримано-оптимістичний сценарій розвитку. Стратегія поряд з економічними та соціальними цілями містить оперативну ціль 3.2 «Збереження навколишнього середовища», яка передбачає досягнення високих екологічних стандартів через формування екологічної свідомості у місцевих мешканців. Це означає, що Стратегія та План заходів спрямовані на екологічно збалансований розвиток і тому не потребують альтернативних цілей та пріоритетів, а також альтернативних варіантів розвитку.

В інтересах ефективного та сталого розвитку громади та підвищення якості життя населення найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованих Стратегії та Плану заходів. Жодні ускладнення у ході виконання СЕО для Робочої групи (у тому числі щодо недостатності інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки) не виникали.

ІХ. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Важливим аспектом виконання Стратегії та Плану заходів є проведення своєчасного та всебічного моніторингу наслідків їх реалізації у контексті впливу на довкілля та здоров'я мешканців громади. Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» визначено необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля з метою:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про стан довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я у ході реалізації Стратегії;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, чи Стратегія виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання документу державного планування, у тому числі для здоров'я населення, оприлюднюється один раз на рік органом місцевого самоврядування на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет. У разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, органи місцевого самоврядування вживають заходів для їх усунення.

Моніторинг проводиться відповідно до Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272.

Постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2023 р. №816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів» затверджено Порядок розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів.

Відповідно до документу моніторинг реалізації регіональної стратегії і виконання плану заходів проводиться шляхом: а) відстеження, вимірювання та аналізу відхилення показників фактичних результатів від цільових (проміжних) індикаторів досягнення цілей, визначених регіональною стратегією; б) порівняння фактично отриманих значень індикаторів здійснення заходів і їх значень, визначених планом заходів. Моніторинг базується на відстеженні обмеженого кола обраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів.

Вплив виконання Стратегії та Плану заходів на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, може бути виявлений в результаті моніторингу реалізації проектів та заходів, які матимуть прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення. Для моніторингу даних впливів пропонується використання таких екологічних показників (індикаторів) в розрізі компонентів довкілля:

Атмосферне повітря і клімат:

- викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел;
- викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від пересувних джерел;
- обсяг споживання енергоресурсів установами комунальної власності;
- обсяг споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. мешканців.

Водні ресурси:

- частка житлового фонду, забезпеченого водопостачанням;

- частка житлового фонду, забезпеченого водовідведенням;
- обсяг скидів забруднених стічних вод у водні об'єкти;
- обсяги забору та використання води;
- протяжність очищених прибережних смуг річок та водойм;
- кількість проведених ремонтів/модернізацій мереж водопостачання і водовідведення;
- кількість осіб, залучених до заходів з підвищення екологічної культури у громаді.

Біорізноманіття:

- частка прибраних узбіч, парків, скверів, місць загального користування;
- кількість заходів з ліквідації аварійних, фаутичних дерев та сухостою, обрізки дерев;
- кількість висаджених саджанців дерев і квітів, розбитих клумб, квітників тощо в громадських місцях;
- площа території громади очищена від борщівника Сосновського.

Ґрунти:

- площа рекультивованих земель сільськогосподарського призначення, які зазнали негативного екологічного впливу;
- кількість лісових захисних насаджень на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг;
- частка площі сільськогосподарських угідь екстенсивного використання (сіножатей, пасовищ) у загальній території громади;
- частка площі деградованих земель у загальній площі території громади.

Відходи:

- обсяг утворення ТПВ на території громади;
- обсяг утворення промислових відходів на території громади;
- кількість встановлених контейнерів для сортування сміття;
- частка мешканців громади, які уклали угоди на вивезення ТПВ;
- частка ліквідованих стихійних сміттєзвалищ у загальній кількості таких сміттєзвалищ;
- кількість організованих пунктів прийому вторинної сировини;
- кількість мешканців громади залучених до просвітницьких заходів з належного поводження з ТВП.

Здоров'я населення:

- зростання/зменшення звернень мешканців до закладів охорони здоров'я;
- природний приріст (скорочення) населення громади;
- частка оновленої матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я у громаді.

Відстеження динаміки відповідних індикаторів та показників соціально-економічного та екологічного розвитку дозволять чітко відслідковувати ефективність реалізації Стратегії та Плану заходів.

Кількість екологічних індикаторів можна розширити шляхом використання таких індикаторів, для яких є моніторингові дані.

Результати моніторингу Боратинська сільська рада оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті один раз на рік протягом строку дії Стратегії та Плану заходів і через рік після закінчення такого строку.

У разі, коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки реалізації Стратегії та Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я мешканців громади, сільська рада вживає заходів для їх усунення, а також розглядає пропозиції щодо внесення змін до Стратегії та Плану заходів для запобігання подібним негативним наслідкам у майбутньому. У разі внесення зміни до Стратегії та Плану заходів вони підлягають стратегічній екологічній оцінці.

Х. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Транскордонні наслідки виконання Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року відсутні, оскільки її виконання не матиме наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, сусідніх держав.

XI. РЕЗЮМЕ ІНФОРМАЦІЇ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

1. Стратегія розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027 року покликані забезпечити розвиток Боратинської громади як сучасної згуртованої громади з екологічно чистою територією, комфортної та безпечної для ведення бізнесу і проживання, гостинної для поціновувачів активного і пасивного відпочинку на Волині. Для забезпечення такого поступу Стратегія та План заходів базуються на принципах збалансованого економічного та соціального розвитку громади, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки. Стратегічні напрями розвитку громади включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення цілей з розвитку екологічно чистої та енергоефективної громади, зокрема через підвищення екологічної свідомості мешканців громади.

2. Екологічна ситуація на території громади характеризується відносною стабільністю показників. На території громади розташовані три об'єкти природно-заповідного фонду (заповідне урочище «Радомішль», гідрологічний заказник «Чорногузка», загальнозоологічний заказник «Гнідавське болото») та два об'єкти Смарагдової мережі (Чорногузка та долина річки Стир). Водночас висока зношеність інженерної інфраструктури громади, зокрема мережі водопостачання і водовідведення, низький рівень енергоефективності, енергетична ресурсозатратність бюджетних установ, нерозвиненість системи сортування побутових відходів тощо в комплексі створюють екологічні загрози для громади.

3. Цілі та завдання Стратегії загалом спрямовані на зменшення впливів на довкілля. Вони узгоджуються з державними та регіональними екологічними цілями, визначеними Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» та Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженою Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 р. №1363-р.

4. Серед головних екологічних проблем Боратинської сільської територіальної громади можна виділити наступні: забруднення атмосферного повітря та ґрунтів шкідливими викидами, які спричиняють транспортні засоби (через проходження по території громади автошляху національного значення Львів – Радехів – Луцьк, а також близькість до м. Луцька) і підприємства, які віднесені до найбільших забруднювачів атмосферного повітря у регіоні; забруднення поверхневих вод через скид неочищених та недостатньо очищених стічних вод; фізичний і моральний знос очисних споруд; екзогенні геологічні процеси тощо.

5. Реалізація Стратегії та Плану заходів не передбачає появу нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація багатьох оперативних цілей і завдань Стратегії сприятиме покращенню екологічної ситуації у громаді.

6. Ймовірність того, що реалізація Стратегії та Плану заходів призведе до появи негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний кумулятивний вплив на довкілля, – відсутня.

7. Під час реалізації Стратегії та Плану заходів передбачено здійснення моніторингу ефективності їх впровадження за допомогою екологічних індикаторів. Це є важливою складовою контролю впливу реалізації Стратегії та Плану на довкілля та необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку громади з урахуванням екологічних норм.

8. Транскордонні наслідки виконання Стратегії та Плану заходів відсутні, оскільки її виконання не матиме наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, сусідніх держав.

Зважаючи на зазначене вище можна стверджувати, що загалом розроблення Стратегії та Плану заходів було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та заходів з мінімізації появи негативних ризиків. Реалізація Стратегії та Плану заходів, за умови дотримання екологічних вимог, сприятиме збереженню довкілля та зменшенню

антропогенного навантаження. Робота у напрямку досягнення цілей Стратегії забезпечить стійкий розвиток громади та сприятиме покращенню рівня життя місцевих мешканців через діяльність органу місцевого самоврядування, бізнесу та мешканців громади з дотриманням екологічних норм та раціональне використання природних ресурсів.

Виконавці документу:

доктор економічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи,
завідувач відділу регіональної фінансової політики
ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. Долішнього НАН України»,
експерт проєкту «Стратегічний аналіз і рекомендації з розширення можливостей органів
місцевого самоврядування і громад за допомогою відповідних стратегічних документів»,
який реалізується в межах Проєкту USAID «ГОВЕРЛА»
Ірина СТОРОНЯНСЬКА

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник
відділу регіональної фінансової політики
ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. Долішнього НАН України»,
експерт проєкту «Стратегічний аналіз і рекомендації з розширення можливостей органів
місцевого самоврядування і громад за допомогою відповідних стратегічних документів»,
який реалізується в межах Проєкту USAID «ГОВЕРЛА»
Христина ПАТИЦЬКА

СКЛАД

**Робочої групи з проведення стратегічної екологічної оцінки
Стратегії розвитку Боратинської сільської територіальної громади на період до 2027
року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Боратинської
сільської територіальної громади на період до 2027 року**

ЯРУЧИК Сергій – Боратинський сільський голова, голова робочої групи
ЦУЗ Ольга – начальник відділу соціально-економічного розвитку Боратинської
сільської ради, секретар робочої групи

Члени робочої групи:

САВЧУК Світлана – провідний спеціаліст-юристконсульт Боратинської сільської ради
ШАЄВСЬКА Валентина – начальник відділу архітектури та містобудування Боратинської
сільської ради
ДОРОШЕНКО Роман – в.о. начальника відділу управління майном на будівництва
САЧЕНОК Ярослав – начальник відділу земельних ресурсів, кадастру і екологічної
безпеки
КВЯТКОВСЬКИЙ Олександр – головний спеціаліст-інспектор з благоустрою
ЯНЮК Петро – голова постійної комісії з питань земельних відносин,
природокористування, сільського господарства та екології (за
згодою)